

№2(6), 2016

ДАНА БАЛА

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-АҚПАРАТТЫҚ
ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ**

www.rc-dd.kz

ДАНА БАЛА

Республикалық ғылыми-ақпараттық әдістемелік журнал

Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігі Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің мерзімді баспасөз басылымын және ақпараттық агенттікті есепке қою туралы № 14553-Ж қуәлігімен есепке қойылды (15.09.2014ж.)

Меншік иесі

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
«Мектепке дейінгі балалық шақ» Республикалық орталығы» РММ

Бас редактор

Бижан Құрманғалиқызы Игенбаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент

Редакция алқасы

Жаңыл Алпамысқызы Жонтаева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру департаментінің директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты

Шарапат Сейсенбекқызы Сұлтанғазиева

ҚР Білім және ғылым министрлігі Мектепке дейінгі және орта білім беру департаменті Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту басқармасының жетекшісі, педагогика ғылымдарының кандидаты

Әзия Елеупанқызы Жұмабаева

Абай атындағы Қазақ Ұлттық педагогикалық университеті Мектепке дейінгі және бастауыш білім беру теориясы мен әдістемесі кафедрасының меңгерушісі, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Сайраш Нағашбайқызы Жиенбаева

Қыздар педагогикалық университетінің педагогика-психология факультетінің деканы, педагогика ғылымдарының докторы, профессор

Маржан Анесқызы Ғалымжанова

«Өрлеу» БАҰО АҚ филиалы Атырау облысы бойынша педагогикалық қызметкерлердің біліктілігін арттыру институтының директоры, педагогика ғылымдарының кандидаты, профессор, Халықаралық Ақпараттандыру академиясының академигі

Алмагүл Даниярқызы Бұғыбаева

Қарағанды облысы білім беруді дамыту оқу-әдістемелік орталығының әдіскері

Гүлнар Қайроллақызы Искакова

Астана қаласы №73 «Аяулым» балабақшасының меңгерушісі

Техникалық редактор

Ләйлә Орымбекқызы Айнамқұлова

«Мектепке дейінгі балалық шақ» республикалық орталығы ақпараттық-талдау бөлімінің маманы

ДАНА БАЛА

Негізгі тақырыптық бағыты

Мектепке дейінгі тәрбие мен оқыту саласы бойынша озық идеялар мен тәжірибелерді тарату, педагогтар мен ата-ана қауымына ақпарат түрінде әдістемелік көмек көрсету

Основная тематическая направленность

Распространение передовых идей и опыта в области дошкольного воспитания и обучения, оказание методической помощи педагогической и родительской общественности в виде информационного материала

МАЗМҰНЫ • СОДЕРЖАНИЕ

УАҚЫТ МӘСЕЛЕЛЕРІ • ПРОБЛЕМЫ ВРЕМЕНИ

Б. Игенбаева. Педагогические условия применения инновационных методик и технологий в образовательном процессе дошкольных организаций5

ҒЫЛЫМИ НЕГІЗДЕМЕ • НАУЧНОЕ ОБОСНОВАНИЕ

Г. Нургалиева, А. Тажигулова. Инфокоммуникационная парадигма как методология современного обучения.....7

Е. Артыкбаева. Педагогические возможности компьютерных обучающих игр в подготовке детей к школе9

ИННОВАЦИЯЛАР • ИННОВАЦИИ

Н. Жолдыбаева, Г. Биртаева. PR-технологиясы мектепке дейінгі ұйымда14

М. Кенжина. Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытуды ұйымдастырудың инновациялық бағыттары17

А. Исина. Мектеп жасына дейінгі балалардың инновациялық технологиялар мен әдістемелерді қолдану арқылы зерттеу тәртіптерінің негіздерін қалыптастыру.....19

ӘДІСТЕМЕЛІК ҚОРЖЫН • МЕТОДИЧЕСКАЯ КОПИЛКА

Р. Тебай. Менторинг и коучинг в детском саду «Бәйтерек»24

ТҮЗЕТУ ПЕДАГОГИКАСЫ • КОРРЕКЦИОННАЯ ПЕДАГОГИКА

Г. Мұқашева. Балабақша жағдайында мектеп жасына дейінгі балаларды сауықтыру29

ТӘЖІРИБЕМЕН АЛМАСУ • ОБМЕН ОПЫТОМ

Э. Кәкібаева. Серуен арқылы мектеп жасына дейінгі балалардың қоршаған орта туралы білімін қалыптастыру31

Б. Алдасугурова. Театрландырылған қойылымдар арқылы балалардың тілін дамыту33

БАЛАБАҚША ЖӘНЕ ОТБАСЫ • ДЕТСКИЙ САД И СЕМЬЯ

М. Шуталева, К. Мрек. Формирование у детей осознанного и бережного отношения к собственному здоровью через взаимодействие детского сада и семьи35

ҰЛТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАР • НАЦИОНАЛЬНЫЕ ЦЕННОСТИ

Ә. Айтқалиева. Ұрпақ тәрбиесі – ел мұраты40

ҮЗДІК ТӘЖІРИБЕ • ЛУЧШИЙ ОПЫТ

Астана қаласы №37 «*Арман*» балабақшасы үздік мектепке дейінгі ұйымдар қатарында.45

БАЛАЛАР ШЫҒАРМАШЫЛЫҒЫ • ТВОРЧЕСТВО ДЕТЕЙ

Астана қаласы №37 «*Арман*» балабақшасында қонақта47

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПРИМЕНЕНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ МЕТОДИК И ТЕХНОЛОГИЙ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ ДОШКОЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Б. Игенбаева

*Директор республиканского
центра «Дошкольное детство»
МОН РК, к.п.н.*

В настоящее время в образовательный процесс активно внедряются различные технологии, направленные на развитие личности, на его самостоятельность.

Дошкольное образование нашей страны сегодня совершенствуется, развивается, находится в поиске новых возможностей, создающих необходимые условия для воспитания и развития ребенка и удовлетворения возрастающих потребностей родителей.

Поручение Президента нашего государства Н.А. Назарбаева о модернизации дошкольного образования является важнейшим направлением нашей деятельности в создании условий для обеспечения качества дошкольного воспитания и обучения.

Качество образования зависит от того, насколько эффективно осваиваются инновации в области дошкольного образования, так как они ориентированы на личность ребёнка, на развитие его способностей. В связи с этим меняются и педагогические функции воспитателей, которые организуют интеллектуальную деятельность детей, учат эмоционально относиться к творчеству и самостоятельно принимать решения.

В целях инновационного преобразования дошкольного образования нами разработаны новые нормативные правовые документы. В этом году дошкольные организации республики будут работать по новой Учебной программе, разработанной на основе обновленного Государственного общеобразовательного стандарта. Эти документы ориентированы на индивидуальность ребенка, его развитие и удовлетворение требований детей и родителей.

Как известно, любая инновационная технология – это инструмент профессиональной деятельности педагога. Педагогические инновационные технологии опираются на передовые методы и технические средства образовательного процесса в дошкольной

организации. Их цель направлена на развитие моральных качеств, формируемых у детей.

Технология, как педагогический инструмент, должна быть эффективна в достижении поставленной цели и соблюдать следующие принципы:

- гуманизации – приоритет личности ребенка, его индивидуальное развитие;

- целостности образа мира – установление через интеграцию содержания образования связи между объектами и явлениями, создание целостной картины окружающего мира;

- учета возрастных и индивидуальных особенностей ребенка – знание и применение особенностей возраста ребенка в ходе образовательного процесса;

- учета и развития субъектных качеств ребенка – соблюдение его интересов и потребностей, развитие самостоятельности, инициативы, творчества;

- педагогической поддержки – создание условий для эмоционального удовлетворения своей деятельности.

Инновационные технологии в дошкольном образовании способствуют повышению качества предоставляемых услуг, реализации возрастающих запросов родителей.

К числу современных образовательных технологий можно отнести:

- здоровьесберегающие технологии;

- технологии проектной деятельности;

- технологии исследовательской деятельности;

- информационно-коммуникационные технологии;

- личностно-ориентированные технологии;

- игровые технологии.

Известно, что во всем мире наблюдается ухудшение экологии, здоровья людей. В связи с этим значительна роль здоровьесберегающих технологий, которые в зависимости от поставленной цели могут быть направлены на:

- сохранение здоровья ребенка путем внедрения рационального питания, создания здоровьесберегающих условий;
- физическое развитие ребенка через выполнение различных видов гимнастики (дыхательная, пальчиковая, ортопедическая), закаливание и др.;
- ознакомление детей с культурой здоровья и обучение здоровому образу жизни во время игры, физкультурные занятия игровые сеансы и др.

Благодаря проектной деятельности, ребенок получает ответы на интересующие его вопросы.

Проекты также в зависимости от цели могут быть:

- индивидуальные, парные, групповые, фронтальные;
- краткосрочные, средней продолжительности, долгосрочные;
- творческие, игровые, исследовательские, информационные;
- на темы о семье ребенка, природе, обществе, культурных ценностях и другие.

Технологии исследовательской деятельности обучают ребенка путем проведения исследования, экспериментов решить какие-то интересующие вопросы.

Исследовательская деятельность проводится с применением различных методов и приемов. Это:

- наблюдения;
- беседы;
- опыты;
- дидактические игры;
- моделирование ситуаций;
- трудовые действия.

Неоспорима сегодня роль информационно-коммуникационных технологий, когда совсем маленький ребенок тянется к пульту, компьютеру, сотовому телефону и другим гаджетам. Используя различные интересные для ребенка программы, можно легко обучить ребенка буквам, цифрам, развить внимание, мышление, память, логику.

Компьютер имеет ряд существенных преимуществ перед классическим занятием.

Личностно-ориентированные технологии в наше очень насыщенное время требуют создания условий для развития индивидуально каждого ребенка – это сенсорные комнаты, места для индивидуальных игр и занятий.

Как известно, образовательная деятельность в детском саду строится на играх. Поэтому место игровых технологий особенное, это основа, фундамент всего

дошкольного образования.

Игровые технологии имеют множество познавательных, обучающих функций, которые учат сравнивать, обобщать, отделять реальное от вымышленного, сказочного, воспитывают умение общаться, помогать друг другу, развивают смекалку, находчивость и многое другое.

В настоящее время осуществляется апробация, систематизация и отбор наиболее приемлемых вариантов методик и технологий для успешного применения их в практике дошкольного воспитания и обучения.

Результаты мониторинга хода апробации учебной программы показали, что уровень развития детей экспериментальных классов, где используются инновационные методы и технологии, оказался выше, чем у детей контрольных групп.

У детей экспериментальных групп более развито абстрактное мышление, развито воображение, желание конструировать, заниматься творчеством и самостоятельно работать в игровых упражнениях, исследовать причины возникновения тех или иных природных явлений, проявилось ценностное отношение к собственному труду, труду сверстников и взрослых.

Также проводится работа по совершенствованию менеджмента управления дошкольными организациями и образовательным процессом. В настоящее время апробируется Автоматизированная информационная система, которая дает ряд преимуществ в сравнении с бумажным вариантом. Это:

- высокая скорость и точность обработки данных;
- существенное снижение влияния человеческого фактора на результаты мониторинга;
- прозрачность при сборе данных;
- снижение фактов подмены достоверных сведений и др.

Внедрение данной системы позволит:

- усовершенствовать механизм эффективного управления деятельностью дошкольных организаций;
- оптимизировать процесс проведения мониторинга по усвоению содержания учебной программы.

Главное отличие и преимущество системы – это четкое распределение функций между участниками мониторинга и возможность эффективно использовать его результаты на всех уровнях управления образовательной деятельностью.

ИНФОКОММУНИКАЦИОННАЯ ПАРАДИГМА КАК МЕТОДОЛОГИЯ СОВРЕМЕННОГО ОБУЧЕНИЯ

Г. К. Нурғалиева

*д.п.н., профессор, академик КазНАЕН,
МАИН, АПН Казахстана,
председатель Совета директоров
АО «НЦИ»*

А. И. Тажигулова

*д.п.н., академик КазНАЕН, МАИН,
президент АО «НЦИ»*

Основные ответы на вызовы XXI века ожидаются именно от системы образования, которая в ближайшие годы должна быть существенным образом преобразована на основе новой парадигмы образования и обучения как методологического регулятива педагогической науки и инновационной практики.

Парадигма образования отвечает на вопрос «чему учить?» и определяет содержательный компонент образования как педагогически адаптированный культурный, социальный и научный опыт человечества. Формами представления содержания образования являются государственные общеобязательные стандарты образования, образовательные программы, учебные планы, учебные программы и базовые учебники по предметам. Определение новой парадигмы казахстанского образования осуществляется уже более двадцати лет. Неоднократно дорабатывались стандарты и другие государственные документы, регламентирующие содержание всех уровней образования. Методологическими их основами определялись культурологический, компетентностный и ценностно-ориентационный подходы.

В Государственной программе развития образования и науки Республики Казахстан на 2016-2019 годы как методология новой парадигмы выступает развитие трехязычного образования: «Главная цель программы, по заявлению министра образования и науки Е.Сағадиева, — создать платформу, которая будет основой и началом реализации идеи Президента РК “Мәңгілік Ел”, создание вечного казахстанского общества, которое может свободно узнавать, осваивать и использовать новости мировой цивилизации, науки и техники, как этого требует современность.

При этом впервые на государственном уровне актуализируется технологическая функция парадигмы образования, сопряженная с таким понятием, как «парадигма обучения», отвечающим на вопрос «как учить?». По словам министра, «для этого 73 тысячи преподавателей первого класса наших школ летом будут готовиться к преподаванию по новой методике. С этой целью мы подключаем к широкополосному Интернету 2,5 тысячи школ в течение ближайшего времени. Кроме того, мы подготовили 80 специалистов из Назарбаев интеллектуальных школ, которые будут в режиме онлайн обучать преподавателей новым методикам».

История почти 20-летней информатизации образования в Казахстане свидетельствует о создании объективных условий для перевода обучения на всех уровнях образования на инфокоммуникационную парадигму обучения. Вначале усилия были направлены на компьютеризацию и интернетизацию организаций образования, внедрение информатики как компонента стандарта образования с целью изучения основ программирования. Процесс информатизации образования обеспечил условия создания в стране образовательной мультимедиа-индустрии и рынка цифровых образовательных услуг. Появились различные виды цифрового контентного программного обеспечения: электронные учебники, виртуальные тренажеры, компьютерные игры, виртуальные путешествия, электронные научно-исследовательские лаборатории и др.

В педагогической практике особенно широкое распространение получили электронные учебники. Еще в 2005 году Национальный центр информатизации (НЦИ) со своими отечественными и зарубежными компаниями-партнерами перевели в формат электронных учебников 100% содержания школьного образования, частично содержание профессионального образования в колледжах и вузах. Электронные учебники представляют собой не отсканированные учебники, а информационно-образовательную среду в предметной области знаний. Они ежегодно дорабатываются и переиздаются в строгом соответствии с госстандартом. Каждый электронный учебник по каждому предмету и классу разрабатывается творческими коллективами из 10 и более специалистов в самых различных отраслях знаний под руководством ученых-педагогов центра.

Использование электронных учебников позволяет сделать занятия эмоционально окрашенными, привлекательными, вызывает у ребенка живой интерес, они являются прекрасным наглядным пособием и демонстрационным материалом, что способствует хорошей результативности занятия. Например, использование презентаций на занятиях по математике, музыке, ознакомлении с окружающим миром обеспечивает активность детей при рассматривании, обследовании и зрительном выделении ими признаков и свойств предметов, формируются способы зрительного восприятия, обследования, выделения в предметном мире качественных, количественных и пространственно-временных признаков и свойств, развивается зрительное внимание и зрительная память.

С помощью электронных учебников с детьми разучиваются комплексы зрительных гимнастик, упражнений для снятия зрительного утомления.

Электронные учебники позволяют представить обучающий и развивающий материал как систему ярких опорных образов, наполненных исчерпывающей структурированной информацией в алгоритмическом порядке. В этом случае задействуются различные каналы восприятия, что позволяет заложить информацию в память детей не только в фактографическом, но и ассоциативном виде. Подача материала в виде мультимедийной презентации сокращает время обучения, высвобождает ресурсы здоровья детей.

ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ ВОЗМОЖНОСТИ КОМПЬЮТЕРНЫХ ОБУЧАЮЩИХ ИГР В ПОДГОТОВКЕ ДЕТЕЙ К ШКОЛЕ

Е. В. Артыкбаева

*Вице-президент
АО «Национальный центр
информатизации», д.п.н.*

В третьем тысячелетии сфера образования переживает коренные изменения. Новые социально-экономические условия и изменения в обществе выдвигают перед дошкольным образованием задачу поиска универсальных инновационных технологий обучения и воспитания социально активной личности.

В Послании народу Казахстана «Казахстанский путь – 2050: Единая цель, единые интересы, единое будущее» Президент Республики Казахстан Н.А.Назарбаев подчеркнул: «К 2020 году планируется обеспечить 100-процентный охват казахстанских детей от 3 до 6 лет дошкольным образованием. Поэтому важно дать им **современные программы и методики обучения**, квалифицированные кадры».

В условиях информатизации образования, в том числе и дошкольного, открываются новые перспективы для воспитания, обучения и развития детей, расширения предметно-развивающей среды, подготовки их к обучению в школе.

Новые цифровые технологии уже прочно вошли в мир дошкольников, все больше и больше детей сталкиваются с компьютерной техникой даже раньше, как они приходят в детский сад, и испытывают как позитивное, так и негативное воздействие информационно-коммуникационных технологий (ИКТ). Исходя из этого, в дошкольном образовании надо искать эффективные пути действенного и практичного использования ИКТ. При этом важной задачей является не замена ИКТ основного вида детской деятельности, а включение их в общую систему воспитательно-образовательного процесса дошкольных организаций.

В мире накоплен достаточно солидный опыт разработки компьютерных игр, в том числе для дошкольников. Однако при наличии большого количества познавательных и обучающих компьютерных игр для детей дошкольного возраста зарубежного производства практически нет отечественных компьютерных обучающих игр, которые воспитывали бы национальное самосознание или решали бы познавательные задачи на материале казахских народных сказок.

Кроме этого, содержание многих зарубежных игр носит агрессивный характер. Часто игры перегружены информацией, не несущей полезного содержания, или эффектами, которые не только ничему не учат, но и наоборот – «затягивают» ребенка, побуждая его к многочасовому продолжению игры.

Во избежание экспансии зарубежной продукции на отечественном рынке образовательных услуг, а также в целях обеспечения инновационности педагогического процесса совершенно необходимо направить усилия на разработку отечественных компьютерных обучающих игр, ориентированных на эффективное личностное, эмоциональное, социальное и интеллектуальное развитие детей дошкольного возраста.

Введение национально ориентированного компонента в содержание компьютерных обучающих игр – один из наиболее реальных и эффективных путей формирования национального самосознания, гражданской позиции у подрастающего поколения.

Национальным центром информатизации разработаны 20 компьютерных игр на казахском и русском языках, рассчитанных на детей дошкольного возраста (5-6 лет): «Наурыз мерекесі», «Праздник Наурыз»; «Өрмекші, Құмырысқа және Қарлығаш», «Паук, Ласточка и Муравей»; «Аққайыңның шырыны неге тәтті?» «Почему у Березки сок сладкий?!»; «Кім күштілеу?», «Кто сильнее?»; «Жолдан өту», «Перейти дорогу»; «Үйдегі және көшедегі қауіпсіздік», «Домашняя и уличная безопасность»; «Тәрбиелі болу керек», «Быть воспитанным»; «Жануарлардың айтысы», «Спор животных»; «Бұл қай кезде болады?», «Когда это бывает?»; «Піл мен маймыл», «Слон и обезьяна».

Компьютерные игры для дошкольников, разработанные Национальным центром информатизации, направлены на обогащение содержания предметно-развивающей

среды дошкольного воспитания и обучения и разработаны в соответствии с ГОСО РК «Дошкольное воспитание и обучение» (ППРК от 23 августа 2012 года № 1080).

При разработке игр внимание сосредоточено на содержании, обеспечивающем воспитание и развитие личностных качеств ребёнка; развитие познавательной сферы (мышления, воображения, памяти, речи); развитие эмоциональной сферы; формирование опыта игровой, практической, познавательной, творческой деятельности.

Исходя из личностно-деятельностного методологического подхода, компьютерные игры реализуют принцип интерактивности, стимулирующий активную самостоятельную познавательную деятельность дошкольников. Это значит, что игры сконструированы в виде диалога ребенка с компьютером и элементов живого общения, в котором компьютер играет роль «собеседника»: диалог организован через постановку вопросов к ребенку, обращение к нему, выдвижение предположительных ответов на эти вопросы и т.д.

Возрастным психологическим особенностям дошкольников соответствует также принцип сюжетной основы. Сюжет помогает мотивационно и содержательно включить ребенка в познавательную деятельность в качестве активного участника происходящих событий. Ребенок входит в сюжет игры, усваивает ее правила, подчиняя им свои действия, учится преодолевать трудности, контролировать выполнение своих действий, стремясь к достижению результатов, а затем оценивает их. Поэтому задания в играх связаны одной сюжетной линией. Например, в игре «Почему у березки сок сладкий?» дети, преодолевая различные препятствия, помогают Облачку найти Березку, в игре «Слон и обезьяна» – принести сове яблоки, в игре «Перейти дорогу» ребенку предлагается в городе Астане добраться до развлекательного центра «Хан Шатыр», выполнив по пути ряд заданий и т.д.

Использование компьютерных игр имеет большие потенциальные возможности для формирования нравственных и социальных качеств личности. Так, с помощью использования игры «Праздник Наурыз» происходит формирование патриотических чувств, чувства гордости за свою страну, воспитание интереса к народным традициям, национальным играм; «Быть воспитанным» – усвоение социальных норм и ценностей, формирование навыков культуры поведения, знание правил хорошего тона, умения проявлять доброжелательное отношение к окружающим детям и взрослым, навыков ухода за собой, стремления к аккуратности и т.д.; «Перейти дорогу» – формирование важных навыков поведения на улице, умения проявлять отзывчивость, доброжелательность, сочувствия к близким людям, сверстникам; «Домашняя и уличная безопасность» – формирование социальной компетентности, знаний правил безопасного поведения в быту; «Когда это бывает» – формирование первоначальных знаний экологии (нельзя сорить, загрязнять окружающую среду, нужно строить скворечники для птиц, сажать деревья и поливать их, ухаживать за саженцами, цветами и другими растениями и т.п.).

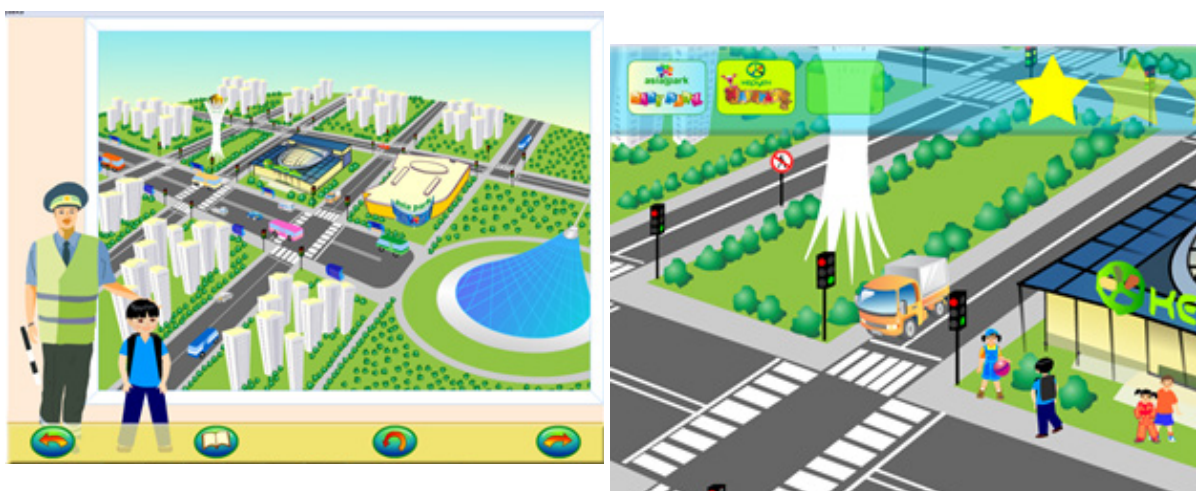

Рисунок 1. Фрагменты компьютерной игры «Перейти дорогу»

Через содержание сказок и рассказов дети без назидания и поучения получают и урок нравственности. Так, игра «Паук, Муравей и Ласточка» воспитывает дошкольников в духе уважения к труду; «Почему у березки сок сладкий» показывает, что дружба способна

победить многое; «Кто сильнее» формирует такие качества личности, как настойчивость и умение преодолевать трудности; чувство долга по отношению к окружающим, воспитывает убеждение: не размер определяет силу; «Спор животных» доносит до детей, что все животные нужны и полезны, каждое животное приносит какую-то пользу; «Слон и обезьяна» воспитывает стремление к взаимовыручке, взаимодействию в решении проблем: когда трудно – помогать друг другу, быть готовым прийти на помощь товарищу, вместе решать проблемы и преодолевать препятствия и т.д.

Рисунок 2. Фрагменты компьютерной игры «Паук, муравей и ласточка»

Задания компьютерных игр также направлены на воспитание чувства доброты, заботы о «братьях наших меньших», ответственности за происходящее вокруг, готовности прийти на помощь, к взаимовыручке. Так, в игре «Паук, муравей и ласточка» дети помогают перенести гнездо ласточке, найти потерявшихся муравьишек; «Слон и обезьяна» – помогают героям преодолеть препятствия, найти яблоневый сад; «Почему у березки сок сладкий» – помогают Облачку найти Березку и соединить друзей; «Перейти дорогу» – помогают Алиби переходить дорогу и пройти заданный маршрут; «Когда это бывает» – строят скворечник, убирают мусор, сажают рассаду, собирают детскую площадку и т.п.

Рисунок 3. Фрагменты компьютерной игры «Слон и обезьяна»

Важной особенностью компьютерных игр для старших дошкольников являются задания, направленные на их подготовку к школе и на формирование:

- простых математических понятий (умение счета до 10 в прямом и обратном порядке, умение сложения и вычитания чисел до десяти, знание математических знаков сравнения, умение сравнивать разное и равное количество предметов и т.п.);
- знаний об окружающем мире (знания о временах года и их отличительных признаках, понятия о живой природе, о природных явлениях, понятия о формах приветствия и прощания с взрослыми или детьми, знание правил приветствия и прощания, знания о личной гигиене, отношении к порядку в доме, умение обращаться с электронными приборами, газом и водой и др.);
- навыков устной и письменной речи (произношение, знание алфавита, умение определить первую букву в слове, умение составить слово из слогов, умение составить

небольшой рассказ из нескольких предложений, умение пересказать небольшой рассказ, умения разгадывать загадки, запоминать стихи и т.д.);

- творческих способностей (интерес к рисованию, умение различать цвета и их оттенки, способность раскрашивать рисунки по образцу и произвольно, создавать рисунки, знания ребенка о казахских национальных играх и национальных блюдах, отношение к труду, развитие трудовых навыков ребенка и др.) и т.д.

В заданиях на сложение и вычитание ребенку предлагается сначала образец выполнения задания, а затем ребенок сам, методом проб и ошибок, должен достичь правильного результата. При решении примеров создается психологически комфортный климат: ребенку не заданы жесткие рамки обязательно правильного выполнения задания. В то же время ему и не предоставляется сразу ключ с готовым решением или правильным ответом, а дается гибкая система подсказок, ненавязчиво подталкивающая ребенка к самостоятельно найденному правильному ответу. И только после трех неправильных попыток дается правильный ответ с объяснениями.

Рисунок 4. Фрагменты интерактивных заданий на сложение и вычитание

Задания на обучение чтению и письму предполагают в каждой игре в первую очередь знакомство с казахским или русским алфавитом, затем – сложение слов из букв, сложение слов из кубиков и т.д. Алфавит подается с помощью клавиатуры – таким образом одновременно происходит и формирование умения детей печатать на клавиатуре, что очень важно в современных условиях. Кроме того, виртуальная клавиатура делает возможным использование игр на планшетах.

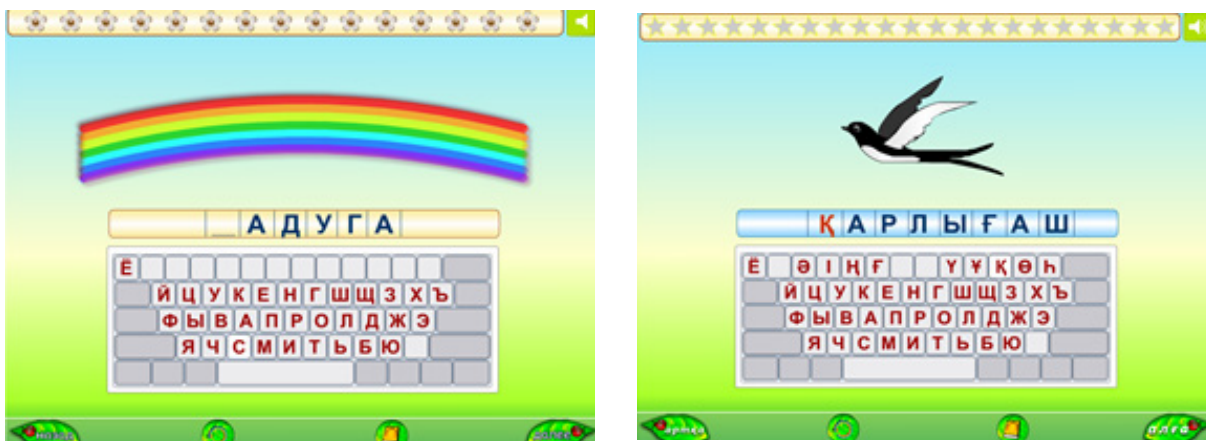

Рисунок 5. Фрагменты интерактивных заданий на обучение чтению и письму

В другом задании необходимо сложить слово из слогов. Сначала мы показываем, как собрать несложные слова, состоящие из одного-двух слогов. Например: тигр, со-ва. Затем ребенок сам должен попробовать собрать заданное слово (нарисованное и произнесенное по слогам). Слоги постепенно увеличиваются до трех-четырех.

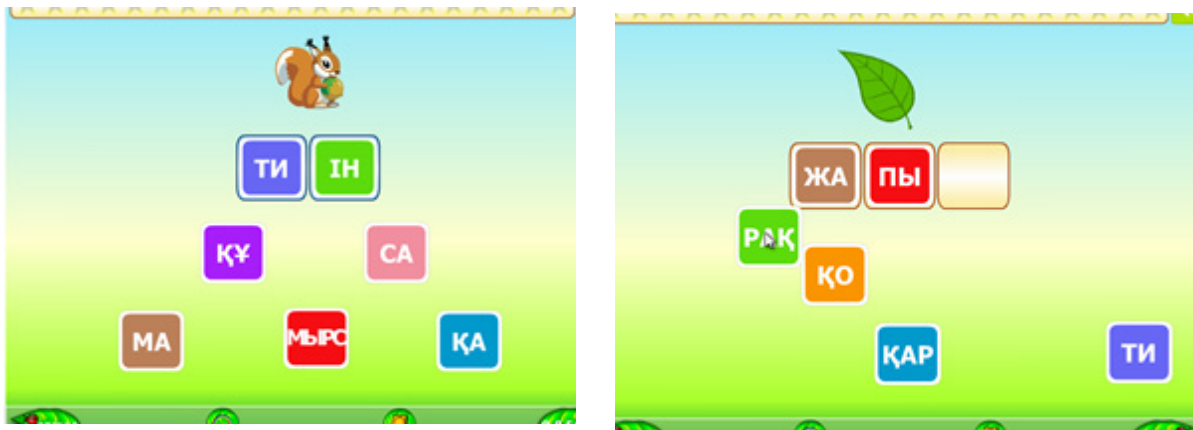

Рисунок 5. Фрагменты интерактивных заданий на обучение чтению и письму

В соответствии с педагогической технологией, каждая игра включает задания на развитие логического мышления: «Найди лишнее», «Восстанови последовательность действий», «Сложи пазл» из фрагментов иллюстраций к сказкам и т.п.

Задания типа «Раскраски» знакомят детей с разнообразием красок, оттенков, закрепляют знания о форме предметов, величинах, цифрах. Процесс раскрашивания картинок развивает мелкую моторику и учит ребенка усидчивости и аккуратности. Также раскраски формируют эстетический вкус и прививают любовь к искусству.

Важной особенностью данных компьютерных игр являются специальные задания на развитие связной речи: после прослушивания сказки, рассказа, выполнения заданий, ребенку предлагается пересказать услышанное, вспомнить, что он запомнил, воспроизвести самые яркие моменты. Возможность записать свою речь, а затем прослушать ее, имеет колоссальное значение для развития навыков правильной, грамотной, связной речи.

Таким образом, в представленных компьютерных играх на основе приемов косвенного воздействия, минуя приемы прямого назидания, создаются условия для формирования базовых компетентностей личности. С помощью таких игр происходит расширение представлений об окружающем мире, социально-бытовая ориентировка.

Анализ результатов апробации подтверждает, что компьютерные обучающие игры расширяют и обогащают инновационную информационно-образовательную среду дошкольного воспитания и обучения, их использование позитивно влияет на расширение кругозора детей, развитие логического мышления, формирование элементарных навыков чтения, письма, счета, опыта языкового общения, навыков безопасного поведения, уважительного отношения к старшим и сверстникам и т.д., что в целом обеспечивает повышение уровня подготовки детей к обучению в школе, преемственность и непрерывность дошкольного и начального образования.

Таким образом, сегодня компьютерные игры можно считать тем новым способом передачи знаний, которые позволяют ребенку с интересом учиться, воспитывают самостоятельность и ответственность при получении новых знаний, развивают дисциплину интеллектуальной деятельности, способствуют всестороннему развитию ребенка.

Современные достижения ИКТ предоставляют нам все новые и новые возможности для развития личности дошкольника. Задача педагогов – найти наиболее действенные и эффективные пути использования ИКТ в процессе дошкольного воспитания и обучения, минимизируя их неблагоприятное воздействие на психическое и физиологическое здоровье детей.

ЛИТЕРАТУРА

1. Закон Республики Казахстан «Об образовании» (27. 07. 2007г. № 319-III).
2. Государственный общеобязательный стандарт дошкольного воспитания и обучения (от 13 мая 2016 года № 292).
3. Дошкольная образовательная программа воспитания и обучения «Қарлығаш» – Астана: «Арман ПВ» баспасы, 2008 – 176 стр каз/рус.

PR-ТЕХНОЛОГИЯСЫ МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДА

*Н. Жолдыбаева
Г. Биртаева*

*әдіскер, педагог-психолог
№33 «Нұрсәт» МдБО
Ақтөбе қ.*

«Ғасырлар мақсаты – саяси-экономикалық және рухани дағдарыстарды жеңіп шыға алатын, ізгіленген ХХІ ғасырды құрушы іскер, өмірге икемделген, жан-жақты жеке тұлғаны тәрбиелеп қалыптастыру», — деп Елбасымыз Н. Назарбаев атап өткендей, бүгінгі білім — ХХІ ғасырдың берік тұтқасы, өйткені жаңа ғасыр – бәсеке ғасыры, білімділер мен біліктілер ғасыры, ұрпағымыздың әлемдік білімінің асқар шыңына шырқай алар ғасыры.

Қазіргі таңда тұрақты сапалы деңгейдегі қызмет ететін білім беру ұйымы ғана өмірге икемді болып саналады. Білім беру жүйесінің барлық сатыларының алдында тұрған көкейкестік мәселелерінің бірі – педагогикалық ұжымның кәсіптік шеберлігін арттыру, әр тәрбиешінің шығармашылық дамуына жағдай туғызу, озат тәжірибені пайдалана білу, тәрбие ісін демократияландыру. Сондай-ақ, ұжымның бірлігі, біртұтастығы жалпы психологиялық жай-күйі, қарым-қатынас тәсілі, балалардың өзін еркін сезінуі, әлеуметтік қорғалуы, дамытушы ортаның жақсы жабдықталуы мен қолайлы болуы да өзіндік үлес қосады. Сонымен қатар, біздің мектепке дейінгі білім орталығы ішкі және сыртқы ортаның өзгеруіне орай, әрекет етуге қабілетті ашық әлеуметтік жүйе болып саналады.

Бір елдің болашағын көргің келсе, сол елдің қазіргі жастарына қара, — деген екен бір ғұлама. Қазіргі ұрпақ еліміздің жарқын болашағы, жанашыры және иесі. Осы тұрғыдан алып қарағанда, қазақ елінің болашағы үшін бүгіннен бастап бар күш-жігерімізді салып, аянбай еңбек етсек нәтижелі іске де қол жеткізіп қалармыз. Адамға ең бірінші білім емес, тәрбие берілуі керек, тәрбиесіз берілген білім — адамзаттың қас жауы, ол келешекте оның барлық өміріне апат әкеледі, — деген әл-Фараби бабамыз. Ал, тәрбиені балаға беретін отбасы, мектеп және қоғам. Осы үшеуі бірлесе жұмыс істегенде ғана өнімді де өнегелі ұрпақ шығатыны белгілі.

Біздің халқымыздың тәрбиеге тұнып тұрған алуан түрлі үлгі-өнегесі жетерлік. Балаға білім беру және тәрбиелеу үшін тәрбиешінің өзі білімді, тәрбиелі болуы керек десек, ата-аналар мен мектеп ұстаздары және балаға әсер етуші жан-жағындағы қоғам мүшелерінің өздері де толыққанды саналы болуы әбден маңызды. Атадан балаға қанмен тараған ақылдылық, байсалды мінезді тәжірибе мен білім толықтырса, төңірегіне нұр шашып тұратын азаматтар солардан шығады. Сондықтан, оқу, үйрену, тыңдау, іздену, талаптану әрбір өзін құрметтейтін адамның басты бағыты болуы керек.

Қазақстанның алдында бәсекеге қабілетті елдердің қатарынан көріну міндеті тұрғаны баршамызға белгілі. Бұл өз кезегінде педагогтардың мойнына екі есе жауапкершілік жүктейді. Себебі, ертеңгі күннің қоғамдық-саяси, экономикалық мәселелерін шеше білетін білімді де, білікті ұрпақты тәрбиелеу біздің қолымызда. Игілікті болашақ жолында өзара ынтымақтаса жұмыс жүргізіп жатқан отбасы мен мектептер, мектепке дейінгі ұйымдар аз емес. Соның бірі ретінде біз қызмет атқарып жүрген №33 «Нұрсәт» мектепке дейінгі білім орталығының серіктестік ынтымақтастықтағы жұмыстар нәтижесі ретінде ұжымның бірқатар еңбектерін атап өтуге болады. Мектепке дейінгі білім орталығы

өзге ұйымдармен ынтымақтастықты құру мақсатында, үш бағытта тығыз жұмыс жасайды: ата-ана, қоғам, ақпараттық құралдар.

Қаламыздағы ЖШС «Рика ТВ телекомпаниясымен» серіктестік ынтымақтастықта жұмыс жасаймыз. Отарова Салтанат Біржанқызы «Рика» телеарнасынан шығатын балаларға арналған «Біліп қой, балақай!» хабарының жүргізушісі. Сонымен қатар, «Қазақстан Ақтөбе», «Рика» телеарналарында «Арайлы таң», «Твое утро» телебағдарлама түсірілімінде әдіскер Н.К.Жолдыбаева, әдіскер, педагог-психолог Г.С.Биртаева мектепке дейінгі білім орталығындағы өткізілген іс-шаралар туралы ақпараттар беру арқылы, балабақшаның беделге ие болуына ықпал етті. Мемлекеттік тілдің мәртебесін кеңейту, өзге ұлт балаларының қазақ тіліне деген қызығушылығын арттыруда қазақ тілі пәні мұғалімі Умарова Ғалия Бисембайқызының жетекшілігімен балалар Отан, отбасы, балабақша, достары, өздері туралы әңгімелеп және білетін тақпақтарын, әндерін, мақал-мәтелдер мен жаңылтпаштарды телебағдарлама арқылы көрермендерге ұсынды.

Мектепке дейінгі білім орталығы халықаралық, республикалық, облыстық қалалық деңгейдегі байқауларға қатысып жүлделі жетістіктерге ие болды.

«Білім беру үрдісіндегі PR-технологиялары: инновациялық аспект» зерттеу жобасының нәтижелілігінің айқыны ретінде біздің мектепке дейінгі білім орталығының Ақтөбе қаласының білім беру саласының мониторингі мектепке дейінгі мекемелер рейтингі бойынша, бірінші орнынға шықты.

«Балабақша, отбасы, қоғам бірлігі — жарқын болашақтың кепілі» дегендей мектепке дейінгі білім орталығы дамуының бірден-бір міндетті түрдегі жағдайы — бұл білім беру саласында өзіндік қызығушылығы бар әр түрлі әлеуметтік топтармен белсенді әрекет ете отырып, денсаулығы мықты, рухы биік жеке тұлғаны қалыптастыру.

Жеке тұлғаны қалыптастыру негізі — баланың психологиялық, физиологиялық дамуының белсенділігін арттыру, оның қоғамдағы әлеуметтенуін жан-жақты жетілдіру.

Мектепке дейінгі білім орталығының негізгі мақсаты:

- баланың жеке тұлғасының дамуы үшін қолайлы жағдайлар құру;
- эстетикалық, психологиялық қолайлылығы мен дене дамуын нығайту;
- балалар мүддесі мен ата-аналар сұранысына орай олардың қабілеттерін дамыту;
- мектепке дейінгі білім орталығының өзге ұйымдармен байланысын дамыту.

Біздің мектепке дейінгі білім орталығымыз ішкі және сыртқы ортаның өзгеруіне орай әрекет етуге қабілетті ашық әлеуметтік жүйе болып саналады. МдБО бірден-бір даму жағдайы — бұл әр түрлі әлеуметтік білім беру аймағындағы өзіндік қызығушылығы бар топтармен өзара бірлесіп әрекет етуі. Ұжымда жақын әлеуметтік орталармен бірлесіп әрекет ету жүйеленді.

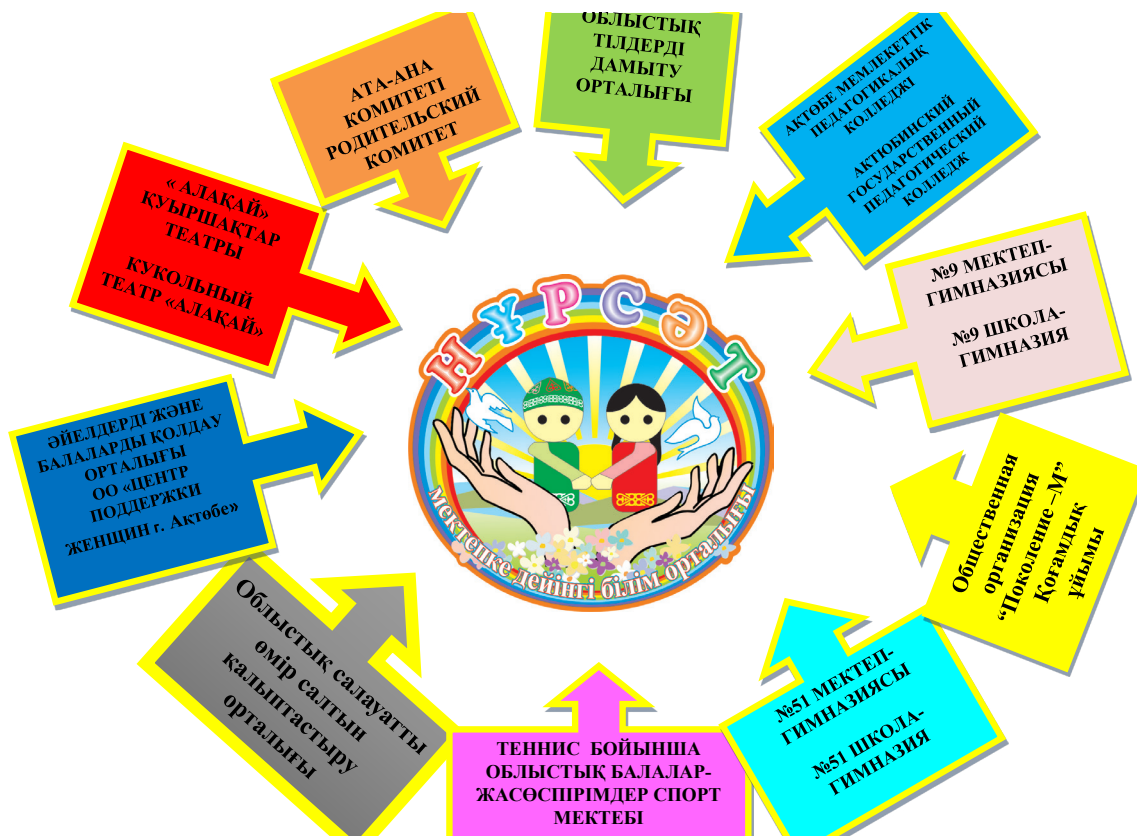
МдБО әлеуметтік білім беру, денсаулық сақтау, мәдениет, әлеуметтік қорғау ұйымдарымен серіктестігі мен ынтымақтастықты нығайту мақсатында құрылған.

Әлеуметтік серіктестік басым бағытқа негізделеді:

- Ақпараттық
- Білім беру
- Мәдени ағарту
- Емдік-практикалық

Әлеуметтік серіктестік МдБО-ның әрекетінің ішкі ортасын қалыптастыру ғана емес, ұйымның имджін нақты жасау үшін, сонымен қатар педагогтардың өсуін, ата-аналар мен балалардың ішкі потенциалын дамыту.

ӘЛЕУМЕТТІК ИНСТИТУТТАРМЕН БІРЛЕСЕ ӘРЕКЕТ ЕТУ МОДЕЛІ

Мектепке дейінгі білім орталығының әр түрлі ұйымдармен бірлескен жұмысының сараптамасы білім орталығының стандартты жүзеге асыру және сапалы қызметінің жоғарлағанын көрсетті:

- Жеке тұлға дамытудағы оқытудың бағдары;
- Білім беру мазмұнының жаңарту;
- Тұтастай білім берудегі оқыту мен тәрбие берудің әдістері мен түрлерінің сәйкестігі;
- Білім беру технологиялары мен әдістерінің нәтижелілігін қолдану.

МдБО-ның өзге ұйымдармен ынтымақтастығы келісім-шарт негізінде құрылған. Біз өзге ұйымдармен белсенді түрде ынтымақтастықта болып және әлеуметтік серіктестікті дамытамыз. Айтар болсақ, “Ашық есік күні”, қалалық және облыстық семинарларда жұмыс тәжірибесін тарату, ата-аналар қоғамдастығы алдында баяндамалар ұсыну, тәрбиеленушілердің Халықаралық, республикалық, облыстық, қалалық және шараларға үнемі қатысу.

Осы аталған МдБО-ның жұмыстар нәтижесі қоғамның пікірін қалыптастырып және педагогтардың белсенділігін арттырады деген сенімдеміз.

Білім беру сферасындағы PR-технологиясын қолданудағы білім спецификалары тек қана нарықты ұйымда алға тарту сұрақтарын шешіп қана қоймай, сонымен қатар осындай маңызды басқару тапсырмаларын, қоғамдық пікір туралы қалай ұйымды ақпаратпен қалай қамтамасыз ету қайтарымды шараның болуы; қоғамдық қызығушылыққа басшылық іс-әрекет жоспары, әр түрлі өзгерістер жағдайында ұйымның қолдауы, өз уақытында негізгі ойды болжауы.

Ел ертеңі болып табылатын ұландардың бойына білім мен өнерді, адамгершілік пен адалдықты, туралық пен шыншылдықты, рухани байлық пен ұлттық қасиеттерді сіңіріп, оларды тұлғалы азамат етіп қалыптастыруда балабақша, ата-ана, қоғам бірлігінің маңызы өте зор.

МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ТӘРБИЕ МЕН ОҚЫТУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ БАҒЫТТАРЫ

М.Т. Кенжина

№8 «Балбөбек»

ясли-бақшасының әдіскері

ШҚО Семей қаласы

Баланың ынтымақын арттыру үшін

оқылатын нәрседен бір жаңалық болу керек.

Жүсіпбек Аймауытов

Мектеп жасына дейінгі балаларды дамыту мәселесі мемлекеттік саясаттың ажырамас бөлігі болып отыр. Сондықтан мектепке дейінгі балаларды оқыту мен тәрбиелеудің негізгі мақсаты – баланың жеке басының қалыптасуы мен дамуы, қоршаған ортаға бейімделуі. Заман ағымы өзгерді, жаһандану цивилизациясы туды. Елбасы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаев «Кішкентай бүлдіршіндердің дамуына ықпал ететін үздіксіз білім берудің алғашқы сатысы ретіндегі мектепке дейінгі білім беруге баса назар аударған жөн және бұл сатыны олардың шығармашылық және интеллектуалдық қабілеттерін дамытуға арналған тиімді бағдарламалармен қамтамасыз ету қажет. Әрбір баланың білім алуға, еңбекке және қоршаған ортаға бейімделуіне қарым-қатынасы нақ осы кезеңде қаланатынын естен шығармауымыз керек» деген еді. Адамның өмір сүру, қарым- қатынасқа түсе білу қарқыны жылдамдады, өйткені, шет тілін меңгеру, коммуникациялық қондырғылар, яғни (компьютер, интернет, гаджеттер, ұялы телефондар, электрондық оқулықтар, электрондық ойындар мен ойыншықтар т.б.) қажеттілік ретінде адам өміріне еніп кетті. Осыған орай, әлемдік стандарттарға сай әрекет ету қажеттілігі туды. Қарым-қатынасқа түсе білетін, тілдерді меңгерген, білім алуға ширақ та, икемді, өмірдегі өзгермелі жағдайға тез бейімделуге икемді, қоғамға бейімделуге икемді сапалары бар ұрпақ тәрбиелеу міндеті тұр алдымызда. Білім беру жүйесінде, соның ішінде, мектепке дейінгі мекемелер бұл бағытты ұстанып, балабақшаларда жаңа білім стандартына сай әрекет етуде. Семей қаласының №8 «Балбөбек» ясли-бақшасының педагогикалық ұжым тәрбиешілері «Тэй-тэй» бағдарламасы, тәрбие мен оқытудың ойын технологиясы, халық педагогикасын қолдану технологиясы,

ақпараттық-коммуникациялық оқыту технологиялары бағыттарында теориялық-әдістемелік ізденістерді тәжірибеге енгізу бағытында нәтижесін жинақтай отырып, соңғы 2 жыл көлемінде, ынтымақтастық технологиясының теориялық-әдістемелік негіздерін танып-біліп, тәжірибеге енгізуде. Инновациялық технологияларды енгізу үшін педагогтармен сұхбат, бақылау жүргізу, тест арқылы жағдаяттар туғыза отырып, бейнелеу өнері жұмыстарын талдау арқылы зерттеу жүргізілді. Зерттеу барысында мынадай жағдайлар анықталды.

Өздеріңізге мәлім, қазіргі кезеңде, топтарда балалар саны көп. Оларды режим кезеңдерінде болсын, оқу әрекетінде болсын, топшаларға бөлген күннің өзінде, толық қанды камту қиындық соқтырады. Осыған байланысты кейбір балалар: оқу процесінде – суретті, затты, бейне сюжетті көре отырып әңгіме құрастыруға, ойын үстінде – ойын шартын, сурет салу жапсыру, мүсіндеу кезінде – техникасын дұрыс меңгермей жататыны байқалды.

Сонымен қатар, көп жағдайда, бірінің жауабын бірі тыңдап құптуға немесе жіберген қателігін түзетуге мүмкіндік болмай қалады.

Осы олқылықтарды шешу, барлық технологияларды үйлестіре, интеграциялауға болатын оқытудың «Балаларды қоршаған орта жайлы күзiреттiлiгiн қалыптастыруда ынтымақтастық технологиясын қолдануды әдістемелік тақырып ретінде енгізу ұйғарылды.

Осыған орай, апробациядан өтіп жатқан бағдарламаның талаптарына негіздей отырып, оның бала бақшада жүзеге асырылуының бүкіл механизмі ойластырылып, тәжірибеге енгізілуде, оң нәтижесі байқалады.

Бұл іс балабақшаның Әдістемелік Кеңесі басшылығымен жүйелі жүзеге асырылады. Бұл технологияның

талаптарына сай белгілі бір тақырыпты меңгеру үшін тапсырма жұп, топша болып бөлінген балаларға беріледі. Мысалы, тіл дамыту оқу әрекетінде: «Сурет бойынша әңгіме құрастыру», «Затты сипаттап беру», «Ертегіні жалғастыр» т.б тапсырманы орындау кезінде, балалар бірінің пікірін бірі жалғастыруға, тыңдай білуге, мазмұндай білуге, серіктесімен бірігіп тапсырманы дұрыс орындауға, кедергі жасамауға, біріне бірі қолдау жасауға деген талпынысы байқалады.

Ал, мысалы: ересек топтарда сурет «Көктем келді», мүсіндеу «Ормандағы кірпілер», жапсыру «Гүл алаңы», математика «Үйлердің пішіндері бойынша көшеге орналастыр» сияқты тағы басқа көптеген күрделі тапсырмалар орындау кезінде алдымен қандай әрекет орындайтындығын, оны қим қорындайтындығын серіктесімен өзара келісіп, қалай сипаттап беретінін ақылдасуы және ортақ істің дұрыс шығуы үшін ынтымақта әрекет етуге деген қызығушылығын байқадық. Нәтижесінде балалардың ойлау, сөйлеу, қабылдау, еске сақтау, зейін, қиял сияқты процестерінің дамуына ықпалды әсері бар екенін психолог та, ата аналар да ерекше атап көрсетуде. Сылбыр балалардың білім алуға қызығушылығы артып, біреуінің байланыстырып сөйлеу тілі шираса, енді бірі әлсіздеу болып тұрған сурет салу дағдылары жетілгендігі байқалады.

Сонымен қатар, жұп болып, кішігірім топ болып, ойнайтын драмалық, қимыл қозғалыс, сюжетті рөлді, үстел үсті ойындарын ұйымдастыруда ынтымақтастық технологиясы әдіс-тәсілдерін қолдану өте тиімді екені, балалардың дербес, тәрбиешінің басқаруынсыз ұйымдаса білу, тапсырманы бөлісе білу ерекшеліктері айқын көріне бастады.

Ынтымақтастық технологиясының ұтымдылығы, оқытудың басқа технологиялары, әдістерімен тоғыстыра алуға мүмкіндік бере алатындығында деп ойлаймыз. Жеке тұлғаны дамыту мақсатында әдіс-тәсілдерді және инновациялық педагогикалық технологияларды, балалармен ұйымдастырылған жұмыс түрлерін, тандап алу біздің басты міндетіміз.

□ Жаңа технологияларды мектепке дейінгі мекемелерге бейімдеу үшін жағдай жасау.

□ Әрбір баланың деңгейін тексерудің және тәрбие-оқу үрдісін технология қағидаларына сәйкес жоспарлаудың жаңа үлгілерін әзірлеп, жұмысқа

енгізу.

□ Жұмыс тәжірибесіне жаңа технологияларды енгізу.

□ Инновациялық технологиялар жүйесін мектепке дейінгі білім беру кеңістігіне ендіру үдерісі кезеңмен іске асырылады.

1. Тәрбиешілердің теориялық іздене-ұйымдастыру дағдыларын қалыптастыру.

Бұл кезең тәрбиешілердің инновациялық технологиялары саласындағы кәсіби педагогикалық құзыреттілігін дамытуға, сондай-ақ дайындалған ортаны инновациялық педагогикасының қағидаларына сүйеніп жасалаған дидактикалық материалдармен бағытталуы тиіс.

2. Тәрбиешілердің практикалық даярлығын және балалардың меңгеру көрсеткішін зерттеу.

3. Жұмыс нәтижелерін қорытындылау.

Осы кезеңде эксперименталдық алаңының апробациясы бойынша нәтижелерін жалпылау және талдау жұмыстары жүргізіліп, әдістемелік материалдары мен дамыту орталарының элементтерінен көрме ұйымдастырылды. Жаңа технологияларды пайдалану кезінде балада өзінің мүмкіндіктеріне сай дамуға деген қызығушылық, жаңа білімді тануға деген құштарлығы оянады, өз әрекетінің нәтижесіне жауапкершілік сезіммен қарайды. Технологияларды қолдану барысында кеңістікті бағдарлау, ойлау, есте сақтау, байқағыштық, шығармашылық қабілеттерін дамытамыз, қол саусақ моторикасын дамытуға, затты бір-бірімен салыстыра білуге, талдау жасауға, баланың өмірге бейімділігін күшейтеміз. Сәбилердің сөздік қорларын байыту, сөздің дыбыстық жағын дұрыс айтуға үйрету, таным қабілетін, шығармашылығын дамытуға жақсы әсер етеді. Жаңа технологияларды пайдалану барысында балабақша ұжымы балалармен, ата-аналармен ынтымақтастықта жұмыс жасайды, ата-аналармен байланыс, қарым-қатынас күшейеді, себебі қосымша қажетті құралдар ата-аналардың көмегімен дайындалады.

МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ӘДІСТЕМЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ АРҚЫЛЫ ЗЕРТТЕУ ТӘРТІПТЕРІНІҢ НЕГІЗДЕРІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

А. К. Исина

*«Арина» бастауыш
гимназиясы»*

ЖШС әдіскері

ШҚО Өскемен қаласы

Мектепке дейінгі білім берудің сапасына жетудің ең негізгі стратегиясы болып инновациялық әдістемелер мен технологияларды енгізуді қамтамасыз ететін және де баланың даму деңгейін болжамдап, диагностикалау арқылы мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиелеудің мазмұнын жаңарту болып табылады.

Қазіргі заманауи кезеңде гимназия ұжымының зерттеу қызметі Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі білім беру мен тәрбиелеудің Жалпы білім беретін типтік бағдарламасын апробациялауды және гимназияның даму бағдарламасын жүзеге асыру аясында «Әр тәрбиеленушіні жеке психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу арқылы мектепке дейінгі баланың негізгі құзыреттілігін диагностикалау және қалыптастыру» тақырыбы бойынша инновациялық қызметті қарастырады (2014-2018 жылдар).

Педагогикалық процесті ұйымдастыруда заманауи педагогикалық технологиялар қолданылады: ОТП жекелеу, білім беру саласы аясында бағдарламалық материалдарды интеграциялау, ойын қызметін білім берудің технологиясы ретінде қолдану, денсаулық сақтаудың әдіс-тәсілдері.

Балалармен жұмыс жасауда кешенді білім беруге бағытталған жоба әдісі оқу үдерісін даралап, әр балаға жоспарлау барысында өздік шешім қабылдап, өз жұмысын ұйымдастырып, бақылауға мүмкіндік береді.

Жоба — өздік және ұжымдық аяқталған шығармашылық жұмысты меңзейді, оның нәтижесінің әлеуметтік маңызы бар. Әр жоба негізінде мәселе түйіні бар, оны шешуге әр бағытта зерттеу ізденістерін жүргізу қажет және де оның нәтижелері жинақталып бір бүтін инновациялық жұмыс болады.

Неге жоба әдісі таңдалып алынды?

Мектепке дейінгі балаға сырттай қарап бақылай алмайды, ол жан-жақты көп білгісі келіп, қоршаған ортамен белсенді әрекет етуге талпынады.

Біздің алдымызда, педагог ретінде мектеп жасына дейінгі балаларды сұраққа жауап іздеу барысында өздік жұмысқа ынталандыру, белсенділік, еркіндік дағдыларын дамыту, ақпарат жинау, эксперимент жасау және алған білім, білік, дағдыларын ойын мен сарамандық жұмыста қолдану қабілеттерін қалыптастыру болып табылады.

Жобада білім берудің әр салаларының мазмұнын біріктіруге болады, сонымен қатар, мектепке дейінгі балалар, педагогтар мен ата-аналардың таным-ізденіс жұмыстарын бірлесіп ұйымдастыру үшін үлкен мүмкіншіліктер ашылады.

Жоба қызметін жүзеге асыру үшін дамыту ортасын қалыптастыру.

Бұл — тәрбиеші рөлін түбегейлі өзгерту.

Жобадағы педагог — жоба қызметін ұйымдастырушы, жоба жетекшісі, кеңесші;

Бұл — балада жоба тақырыбын таңдауға еркіндікті қамтамасыз ететін ақпараттың болуы және оны жүзеге асыруы;

Бұл — жобаның нәтижесін рәсімдеуге жағдай жасау және оны талқылау.

Балалармен әріптес ретінде жұмыс жасауды ұйымдастырудың ерекшеліктері:

- ересектердің балалармен бірдей қатысуы;
- балалардың қызметке өз еріктерімен қатысуы (психологиялық мәжбүрлеусіз);
- оқу іс-әрекеті кезінде балалардың еркін қарым-қатынасы және қимыл-қозғалыстары (еңбек кеңістігін лайықты ұйымдастырылған жағдайда);
- бала қызметінің уақытының ашықтығы, шектелмеушілігі (әр бала өз қарқынымен жұмыс істейді).

Біздің ұжым балалардың эксперименттік іс-әрекетінде жаратылыстану ғылыми танымдарын қалыптастыру мақсатында мектепке дейінгі балалардың орта және ересек топтарына арналған танымдық шығармашылық жобалар топтамасын әзірледік.

Біз балаларға қандай жобалар ұсынамыз?

Біздің практикада негізінен зерттеу (шығармашылық) жобалары қолданылады.

1. «**Барлығын білгім келеді!**» - тәжірибелік, эксперименттік жұмыс дағдыларын дамытатын жоба.

Бұл жобаның негізгі мақсаты – орта жастағы мектепке дейінгі балалардың тәжірибе-эксперименттік жұмысының негізін қалыптастыру. Құм, сумен ойындар және басқа да табиғи материалдарды зерттеу — баланың танымдық белсенділігінің бір түрі.

2. «**Мен және табиғат**» жобасы — 5-6 жастағы балаларға табиғаттағы өз орнын табуды жете түсінуге және табиғаттың адам үшін маңызын түсінуге көмектесетін жоба.

3. «**Мен — заманауи әлемде!**» жобасы – әлемнің толық байланысын түсіне алатын, таным қызметінің дағдыларын меңгеріп және өмірлік маңызды мәселелерді шешу үшін ақпаратты пайдалануға көмектесетін жоба.

Бұл жобалардың түпкі мақсаты: оқытудың орталық бағыты ретінде балалардың мәселені қабылдау және шешуге дайындау болған кезде, табиғатпен, адамның табиғаттағы қызметімен танысу жүйелі түрде болғанда ғана балаларда экологиялық сана-сезімінің негізін қалыптастыру және экологиялық білімді олардың күнделікті өміріне енгізу жүзеге асады.

Негізгі тәсілдер:

а) барлық құбылыстардың өзара тәуелділігі және өзара байланысына көңіл аудару мақсатында өз бетімен бақылау және эксперименттеу;

б) әртүрлі бағыттағы ойын жүйелері:

- қоршаған орта объектілерін түсіну және топтастыру ойындары, олардың барлық құрамдастарының біртұтастығын, оның дамуының заңдылықтарын түсіну.

- сезіну арқылы қабылдауды дамыту ойындары (анализаторлардың жұмыстары);

- экологиялық сана-сезімінің негізін қалыптастыруға мүмкіндік туғызатын ойындар;

- ізденіс аясын тарылтуға бағыттау арқылы жағдайды талдау дағдыларын дамыту ойындары;

в) жүйелі талдау.

Жобамен жұмыс жүргізу тәрбиешілердің, ата-аналар мен балалардың ынтымақтастығын көздейді. Жобаға қатысушылардың саны шектелмейді, бір бала немесе түгел топтың балалары қатыса алады; балалардың біріккен зерттеу қызметіне қатысу ықыласын ескеру керек.

Біздің жобалар негізінен ұзақ мерзімді болып табылады. Жыл көлемінде бірнеше жоба бойынша жұмысты ұйымдастыруға

болады.

«Жол жүру ережесін балалар білуі керек!» жобасы

Секцияға қатысушылармен жобаның кезеңдерінің жоспарын құрау бойынша сұхбат.

/әр қатысушыға үлестірме материалдары: жобаның жоспары, жадынама, кеңестер/.

«*Жол жүру ережелерін балалар білуі керек!*» - зерттеу жобасының жоспары

Білім беру салалары:

«Таным», «Қатынас», «Денсаулық», «Әлеумет».

Жобаның мақсаты:

Әлемді толық түсіне алатын, таным қызметінің дағдыларын меңгерген, мектепке дейінгі баланың тұлғасын қалыптастыру.

Жобаның міндеттері /мына жерде 4 білім беру саласының кіріктірілуі, сондықтан 4 білім беру саласының міндеттерін аламыз/

-Балалардың өз денсаулықтарына ұқыпты қарау дағдыларын және жолда қауіпті жағдайлардан құтылу ептілігін қалыптастыру.

-Жол жүру ережелерінің маңызы және балалар мен ересектердің оларды орындамағанда туындайтын қауіптер туралы балалардың түсініктерін кеңейту.

-Ізденіс міндеттерін шешу бойынша белсенді іс-әрекет үрдісінде қарапайым ойлау, қабылдау дағдысын, тілдерін дамыту.

-Балалардың таным қызметіне деген қызығушылықтарын, жол жүру ережелерімен танысу барысында біріккен жұмысқа қатысуға ықыластарын қалыптастыру.

-Ата-аналардың жауапкершіліктерін көтеру және балалардың жол жүру ережелерін орындау үшін білімнің қажеттілігін қалыптастыру.

Жобаға қатысушылар:

4-5 жастағы балалар, тәрбиешілер, ата-аналар және баланың басқа да отбасы мүшелері.

Дайындық кезеңі

Міндеттері:

-Жол жүру ережелері бойынша балалардың ата-аналары берген білім, білік, дағдыларының деңгейін анықтау;

-Зерттеуді қамтамасыз ететін материалдарды дайындау;

-Тақырып бойынша ата-аналармен өзара келісімге келу.

Қызмет түрлері	Мерзімі	Ата-аналардың қатысуы
<p>Эксперимент тақырыбына сәйкес «Таным» аясының құрал-жабдықтарын толықтыру.</p> <p>«Туған қаламның көшелері» тақырыбына мақсатты серуен.</p> <p>Балаларды жол мен тротуарлар туралы жұмбақтармен таныстыру және оларды ата-аналарға арналған ақпарат бұрышына рәсімдеу.</p> <p>Интеграция негізінде ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті.</p> <p>-«Біздің көше» (Құрастыру, тіл дамыту, қоршаған ортамен таныстыру).</p> <p>-Көркем әдебиетпен таныстыру А.Серікболов «Көліктер», Н.Носов «Автомобиль».</p>	<p>Қыркүйек-Қазан</p> <p>Қазан</p>	<p>Экспресс-тест «Жол жүру ережелері-үлкендер балаларға!»</p> <p>Жоба туралы ата-аналармен сұхбат. Ақпарат бұрышына ата-аналарға тапсырмалар мен зерттеу бағыты бойынша ақпаратты рәсімдеу.</p> <p>«Денсаулық әліппесі»-ата-аналарға арналған ақпаратты құрастыру.</p> <p>«Жол жүру ережелерін балалар білулері керек!»</p> <p>Топта пәндік – дамыту аясын құрудың біріккен қызметі:</p> <ul style="list-style-type: none"> - жол жүру ережелері бойынша әдебиеттерді іріктеу; - жоба тақырыбы бойынша тақпақтар мен жұмбақтар, суретті альбомдар, ашық хаттар; - тақырып бойынша ойыншықтар сатып алу (жол белгілері, көліктер, құрылыс материалдары, т.б.) - жетіспейтін үлестірмелі және көрсеткіш материалдарын жасау. <p>Тапсырма: Өз балаларымен жол туралы сұхбат өткізіп, бір жұмбақ жаттау.</p>
<p>Эксперименттеу кезеңі</p> <p><i>Міндеттері:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> -Жол жүру ережелері бойынша туындаған сұрақтар мен проблемаларды балалармен талқылау; -Жаяу жүрушілер жолдарында нақты болып жатқан жағдайды талқылау; -Зерттеуді қамтамасыз ету - проблемаларды айқындау, дәлелдеу, негіздеу; -Көліктер не үшін керек? -Үлкен жолдағы жаяу жүргіншілердің өтпе жолақ жолы - ол не және не үшін қажет? -Балаларға жол - көлік оқиғасы кезінде шақырылатын қандай шұғыл көмек қызметтері бар екенін білу қажет пе? -Балалардың кінәсінен жолда қандай қауіпті жағдайлар болуы мүмкін? 		

Қызмет түрлері	Мерзімі	Ата-аналардың қатысуы
<p>Мақсатты серуен. Тақырыптары: -«Жол қиылысы» -«Жаяу жүруші жолы» -«Көлік жүретін жол»</p> <p><i>Ұйымдастырылған оқу іс-әрекеті:</i> -«Неге көліктер әр-түрлі?» -«Белгілер не туралы айтады?» -«Бағдаршам сабақтары» -«Біз жаяу жүрушіміз»</p> <p><i>Оқудан тыс қызмет:</i> -Шаттық шеңбері «Менің балабақшаға дейін жолым» -«Жолдардағы оқиға» тақырыбына суреттерді қарастыру.</p> <p><i>Ойын қызметі:</i> -«Біз жаяу жол жүрушіміз»-желілі – рөлді ойын. -«Түрлі-түсті көліктер»-қимыл-қозғалыс ойындары. -«Бағдаршамды жина»-үстел үсті ойыны. -Әңгімемен таныстыру: С.М.Сүгірбаев «Біздің көліктер», О.Д.Дорохов «Заборчик вдоль тротуара».</p>	<p>Қазан Қараша</p> <p>Қараша Қаңтар Наурыз Сәуір</p> <p>Жыл көлемінде</p>	<p>Ата-аналарға балаларымен жол жүру ережелерін қайталап, бекітуді ұсыну.</p> <p>Жол белгілері туралы жұмбақтар мен тақпақтар іріктеп, жаттау.</p> <p>«Жол оқиғалары»- ата-аналар мен тәрбиешілердің суреттер топтамасын жасауда біріккен қызметі.</p> <p>«Өз денсаулығыңды қалай қорғау керек?» тақырыбына ата-аналармен сұхбат.</p> <p>«Біз - жаяу жүрушіміз!»-көрмесіне суреттер салуға көмек.</p>
<p>Жобаның соңғы кезеңі. -Балалардың зерттеу қызметінің қорытындысын жасау.</p>		
<p>«Қызыл, сары, жасыл!»-көңіл көтеру. Фотоальбом «Қозғалыс азбукасы». «Біз - жаяу жүрушіміз!»-көрмесіне суреттер салуға көмек.</p>	<p>Сәуір Мамыр</p>	<p>«Біз - жаяу жүрушіміз!»-альбомын рәсімдеуге қатысу.</p> <p>«Қозғалыс азбукасы» фотоальбомын жасау.</p>

Ақпараттық бұрыш арқылы ата-аналар мен балаларды жоба тақырыбымен таныстырып, яғни жобаның жоспарын бірігіп қарастырып, оның түрін анықтап, жоспарын құруға ұсыныстар енгізулері сұралды.

Жобаның жоспарында балалардың жеке, топтық, ұжымдық қызметінің негізгі түрлері, мақсаттары мен міндеттері анықталды. Жобамен жұмыста ата-аналармен жұмысты мұқият ойластырып, топтың пәндік ортасын ізденіс қызметіне қолайлы етіп ұйымдастырады.

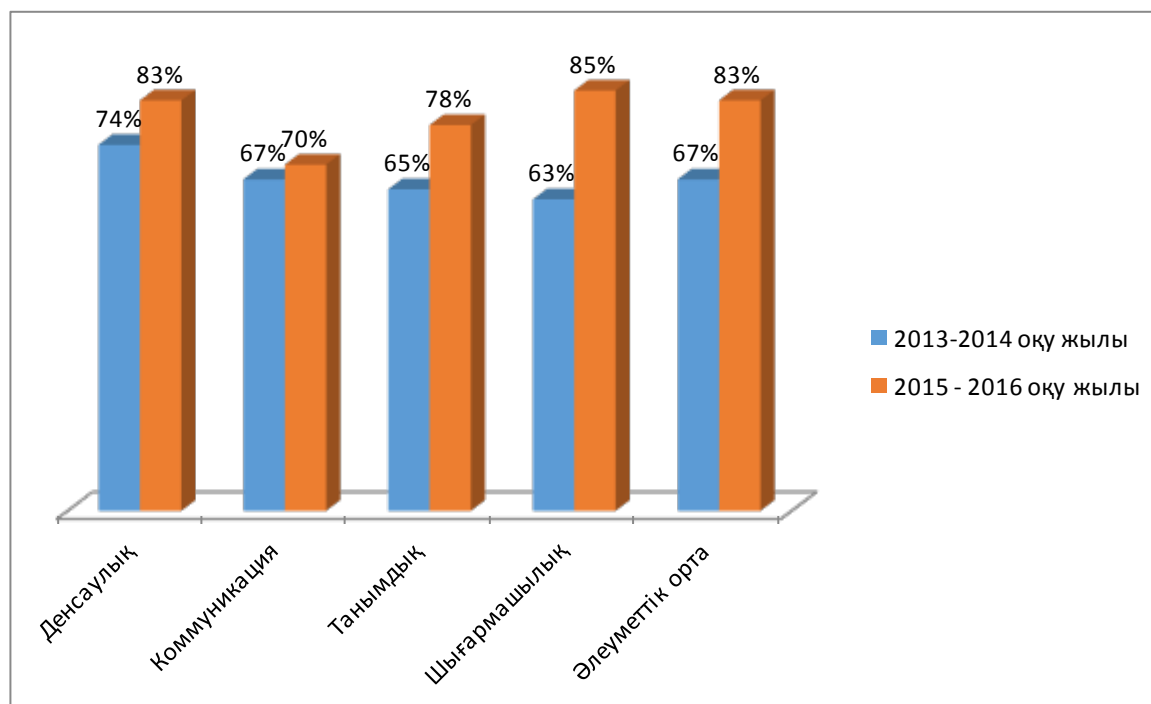
- Жол жүру ережелерімен таныстыруға түрлі-түсті кітаптар сатып алынды.

- «Шығармашылық» аймағына нәтижелі шығармашылық қызмет үшін түрлі-түсті қарындаштар мен бояулар, бояу жаққыштар және басқа да құрал-жабдықтар қойылды.

Эксперимент барысында балалар жол жүру ережелері бойынша суреттемелер (зарисовки) салды.

Нәтижесі

Ересек адамдар мен балалардың серіктестік түрінде оқу іс-әрекеттерін ұйымдастыруда баланың қалыптасуы, олардың өздік зерттеу белсенділігін айқындауға мүмкіншілік алулары.

МЕНТОРИНГ И КОУЧИНГ В ДЕТСКОМ САДУ «БӘЙТЕРЕК»

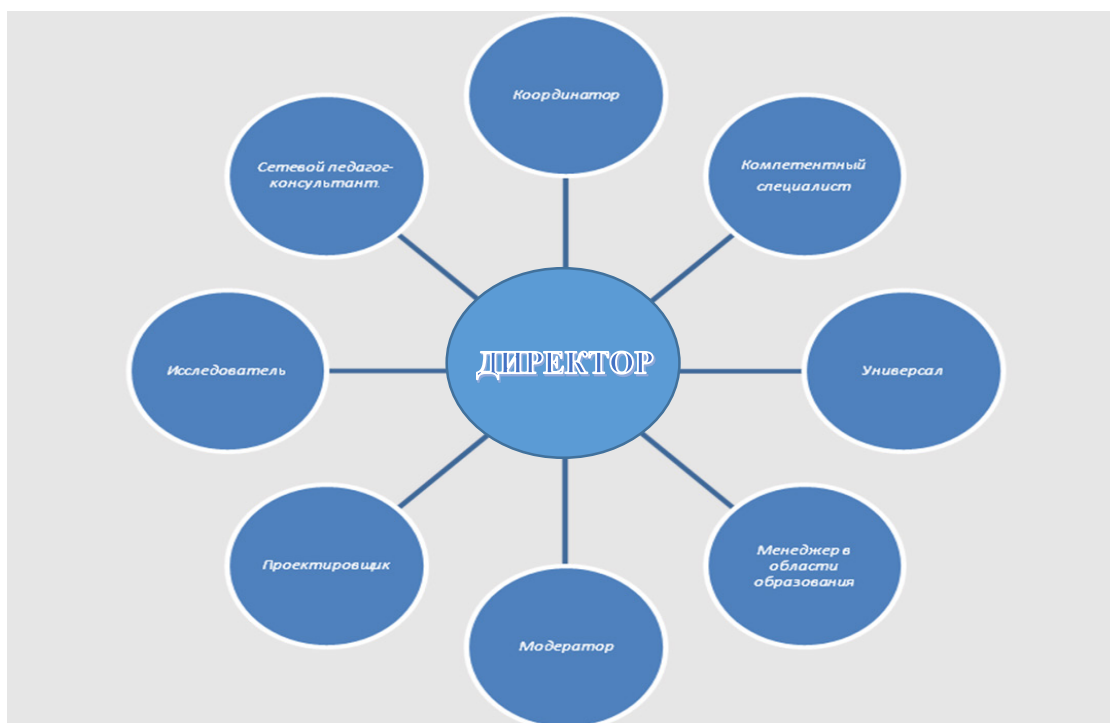
Р.Ұ.Тебай

*Директор детского сада «Бәйтерек»
г.Караганда*

Менторинг – это программа обучения, в рамках которой более опытные коллеги (менторы) передают свои знания и навыки молодым специалистам (менти).

Менторинг – это инструмент, который помогает учиться друг у друга. За последнее десятилетие его популярность возросла и применение расширилось. Причин тому множество.

Возникла потребность в поиске и освоении новых, приемлемых для взрослых, форм обучения.

Современное дошкольное образование не может обойтись без новых технологий развития персонала. Одно из таких направлений — **коучинг**.

Представим типичную ситуацию: воспитатели обращаются к директору, методисту с просьбой составить конспект (подготовить собрание, провести открытое занятие, решить ситуацию с родителями и т. п.)

На рабочем месте, где совет является приказом или указанием, личная ответственность сводится к нулю. Это приводит к тайному возмущению в коллективе и даже открытому противодействию.

Коучинг (от английского to coach – тренировать, наставлять) – партнерские взаимоотношения коуча и индивидуума или группы людей, которые приводят к достижению высоких целей и выдающихся результатов, к увеличению эффективности и личностному росту людей.

Считается, что коучинг педагогов дошкольной организации образования является одной из самых эффективных форм подготовки воспитателей к педагогической деятельности образования детей.

Коучинг – это развивающее консультирование. В деятельности детского

сада данная идея может использоваться в виде взаимопосещений опытными педагогами занятий молодых воспитателей, консультаций методиста, приглашения научных консультантов из институтов повышения квалификации и кафедр дошкольной педагогики и т.д.

Разница между привычным консультированием и коучингом заключается в том, что коучинг есть активная форма обучения, направленная на личностную поддержку профессиональной деятельности. Основа данной техники – интерактивное общение, дискуссия (вопрос-ответ), где педагог не получает советов и рекомендаций, а только отвечает на вопросы, которые ему задает коуч, и сам находит резервы и пути для решения.

Вместо или вместе	
Нельзя полностью отказаться от приказов и распоряжений, как и от советов. Но можно и нужно дополнить их (а в большинстве ситуаций и заменить) стратегией, которая называется коучинг. <i>Приводятся два разных способа решения одной и той же ситуации.</i>	
<i>Традиционный вариант</i>	<i>Вариант на основе коучинга</i>
<p>Воспитатель: в моей группе двое детей все время ссорятся и мешают мне проводить занятия. Я не знаю, что делать? Какой совет вы дадите? Совет: вы проводите занятия по подгруппам, разделите детей, и все будет хорошо. Что мы имеем? Есть совет, но на самом деле ситуация не решена: дети продолжают ссориться; остались не выясненными причины этих ссор; воспитательница не научилась справляться с конфликтами в режиме реального времени; ожидание того, что «все будет хорошо», не оправдалось; педагог ждет новых советов. Ситуация подается как жалоба на детей. В способе решения нет профессионального роста.</p>	<p>Воспитатель излагает ситуацию. Директор: «Я сейчас занята, освобожусь через десять минут. Попробуйте точно определить причины ссор, то, как они происходят и как вы на них реагируете». Через десять минут директор возвращается к разговору, но за это время воспитателем уже вольно или невольно проведен анализ ситуации.</p>

Мы получили: рефлексию как основу педагогической деятельности; самостоятельный поиск причин и следствий, а, значит, и тренинг самостоятельности в способах ответственного реагирования. Ситуация становится толчком для поиска педагогических действий, а не жалобой.

От обвинений детей мы переходим к профессиональным действиям. Затем директор и воспитатель могут вместе выбрать один (или несколько) способов действий, договориться о наблюдении за их эффективностью и о встрече для продолжения разговора.

Директор перестает быть «ресурсом», он становится профессиональной коллегой.

В ситуации коучинга управленческими ценностями и целями, а значит и стратегиями, становятся – открытость, честность, осознанность и ответственность. Открытое признание воспитателя становится основой для анализа, долгосрочного профессионального сотрудничества не только с руководителем, но и с другими педагогами, а также с родителями.

Мы понимаем под коучингом форму подготовки педагогов и способ создания условий повышения их результативности в педагогической деятельности, содействие их самообразованию, саморазвитию.

Каждый специалист применяет в своей педагогической деятельности коучинг. Под руководством методиста инструктор по физическому воспитанию, музыкальный руководитель посредством тренингов с участием детей и педагогов, очных и заочных консультаций с воспитателями, мастер-классов, семинаров создают условия для мотивации педагогов к самостоятельной постановке цели, привлечению

коллег к поиску способов и решения педагогических проблем, саморазвитию, самообразованию.

Осознанность и ответственность

Ключевой элемент коучинга – это осознание, то есть собранность и ясность восприятия относящихся к делу фактов и информации, способность определить, что именно относится к делу, а также самоосознание, в частности, понимание, когда и как эмоции и желания искажают наше восприятие действительности.

Эффективные вопросы

Развивать осознание и ответственность можно с помощью вопросов.

Я могу задать вопрос, чтобы решить что-то для себя или предлагая совет (решение) кому-то. Однако если я использую стратегию коучинга, ответы для меня имеют второстепенное значение. Информация не предназначена для использования мной и может быть неполной. Я, как руководитель, всего лишь должен убедиться, что мой педагог владеет нужной информацией.

Ответы всегда подсказывают, как задать последующие вопросы, и в то же время позволяют видеть направление мысли сотрудников.

Создание игровой ситуации

Воспитатель: «Сегодня мы поиграем в пожарников. Знаете, кто это? Это те люди, которые тушат пожар и спасают людей. Как их вызвать по телефону? Правильно, нужно набрать 01. Посмотрите, какие я приготовила вам картинки (анализ сюжетной картины «На пожаре»). Что помогало пожарникам тушить пожар? Значит, если мы будем играть в пожарников, что нам понадобится? А телефон? Сколько телефонов? Два. Один должен быть в доме, а другой у пожарников. Кто хочет быть пожарником? Хорошо, Ваня, Катя, Тема, Света будут в одной команде. Вы все-пожарники. Почему вы захотели ими стать? В игровом уголке лежат разные игрушки и вещи – посмотрите, что вам пригодится. А вы, почему не захотели стать пожарниками? Тогда выберите себе другие роли. Кто будет мамой и папой? Почему? Что вы будете делать в доме: стирать, укладывать малыша спать или готовить обед? Посмотрите, что вы себе возьмете (подбор атрибутов)».

Дети переодеваются берут себе подходящие игрушки, вещи и снова подходят к воспитателю (в роли мам и пап по – прежнему могут выступать несколько ребят, но, в отличие от детей до трех лет, эту роль они должны удержать до конца).

Воспитатель: «Помните, что вы будете делать? Каких игрушек не хватает? Правильно, малыша для мамы и папы. А у пожарников? Что можно использовать вместо шланга: палку, мяч, ленту, сумочку? Выбрали. Чем похожа эта вещь на шланг? Значит, как будто это шланг. Теперь слушайте внимательно. Каждый может заниматься своим делом. Мама с папой заботятся о малыше. Пожарники готовятся к выезду: собирают все необходимое в дорогу, тренируются в ловкости (подвижная игра с кеглями или с обручами). Семья живет в этом доме (отводится место для игры), а пожарники работают в этом здании (отводится другое место для игры). Когда я скажу вам: «Пожар!» - мама или папа должны быстро позвонить по телефону. Что вы при этом скажете? Когда приедут пожарники, что они будут делать? (обговаривают действия и личностные качества, необходимые для всех участников игры)». Игра начинается.

Разбор проблемной ситуации

Проблемная ситуация. Характеризуется наличием противоречия и положительным или нейтральным отношением субъектов взаимодействия друг к другу. Межличностная напряженность невелика. Исход вполне благонадежен.

Ксюша Ф. безучастна к процессу одевания детей в костюмы, сторонится играющих ребят, но все, же любит наблюдать за их действиями в уголке

«Парикмахерской».

Причина. Дома мать очень редко разговаривает с дочерью на данную тему, за собой мало ухаживает, но покупает дочери все необходимые для этой игры игрушки и атрибуты.

В данном случае воспитателю необходимо сформировать у ребенка интерес к игре. Однажды воспитатель может предложить что-то изменить в интерьере групповой комнаты, чтобы она стала более красивой (повернуть в сторону группой комнаты распутившийся цветок, повесить на стены новые картины, рисунки ребят, попробовать украсить детские столики разноцветными салфетками), затем изменить внешний вид (переодеться, завязать бантик или заплести косичку), посмотрев при этом на себя в зеркало. В этой ситуации с изображением красивых вещей, выполнение аппликаций с созданием узоров и т.д.

Игровая проблемная ситуация, направленная на развитие мышления, понимания смысла

В таких ситуациях конкретные случаи из жизненного опыта излагаются как существующие проблемы, которые надо решить, например: «Гулять пойдем? Что с собой возьмем? А машинку возьмем? Может быть, оставим дома? В прошлый раз ты с Сашей подрался из-за машинки. Саша сегодня тоже будет гулять на площадке. Ты опять будешь с ним драться? Нет? Тогда надо взять машинку. Покажи, как ты будешь с ней играть. Саша тоже захочет. Что будем делать? Машинка сломается. Хочешь играть со сломанной машинкой? А Саша хочет? Значит, вы оба хотите играть с целой машинкой? Что делать? Давай подумаем».

Подобные ситуации можно предложить инсценировать на занятиях в детском саду с той целью, чтобы дети потом могли воспользоваться конкретным игровым действием и речевым материалом уже в процессе самостоятельной игры

За занятия по ФЭМП воспитатель вместе с детьми проводит опыт «Объем кружки и сосуда». перед опытом воспитатель говорит: «Дети, вы уже взрослые, скоро пойдёте в школу, вам надо учиться делать всё самостоятельно, поэтому слушайте меня внимательно». Воспитатель даёт словесную инструкцию детям. «Теперь приступайте к работе, работайте тихо, самостоятельно, кто выполнит задание поднимите руку, я к вам подойду и посмотрю, правильно ли выполнено задание»

После подведения итогов выяснилось, что большинство детей выполнили задание.

Анализ проблемной ситуации, возникшей во время опытно-экспериментальной деятельности:

- воспитатель решила научить детей работать самостоятельно, не подумала о том, что опытно - экспериментальная деятельность не позволяет работы детей без помощи воспитателя. Ребёнок делает открытие - значит ему необходима помощь в этом, для него это ново, удивительно, непонятно.

- воспитатель должен был сказать: Работайте самостоятельно, но если у вас возникнут какие - либо вопросы или затруднения я вам с удовольствием помогу.

- в любом детском коллективе есть более сильные и более слабые дети, соответственно работа с детьми должна проходить как фронтально, так и индивидуально, а лучше всего групповая.

- воспитатель просит работать молча - дети дошкольного возраста, тем более при проведении опыта чувствуют себя маленькими гениями. В такие моменты они эмоциональны и возбуждены. Дети хотят «выпустить» эмоции наружу, для этого им необходима речь, общение, обсуждение и т.д.

- педагог после окончания опыта просит поднять руку тем детям, которые закончили своё экспериментирование. нельзя забывать, что руки поднимают в школе, в детском саду можно попросить детей

похлопать в ладоши или позвонить в колокольчик.

Ситуация: на занятии по ФЭМП Саша сидит с Миленой. Саша уронила несколько счетных палочек, поняв, что ей недостает, взяла у Милены. Милена стала отнимать свои палочки обратно, Саша, а за ней и Милена заплакали, все дети смотрели на них, занятие невозможно было продолжать.

Причина: детская неспособность к эмпатии, неумение делиться и ждать, возбужденное состояние.

Коучинг: при возникновении этой проблемной ситуации воспитатель прервала занятие и рассказала короткую педагогическую сказку (выдумала по ходу рассказа) про двух медвежат Миленчика и Сашика, которые хотели посчитать бочонки меда с помощью палочек и поделить мед. Сашик случайно сломал одну палочку Миленчика, а за это Миленчик сломал палочку у Сашика, и осталось у них только по две палочки. Тогда Сашик сломал палочку у Миленчика, а медвежонок Миленчик опять сломал палочку Сашика, и у медвежат осталось только по 1 палочке. Сашик отнял последнюю палочку Миленчика и сломал ее, за это Миленчик опять сломал палочку Сашика. И у медвежат не осталось палочек. Они теперь не смогут поделить мед и поесть его. Ребята, давайте поможем Миленчику и Сашика, что им надо было сделать? (Побуждать детей отвечать. Проанализировав свою ситуацию изнутри себя.

Правильные варианты ответов: медвежата должны извиниться, простить и поделиться; считать по очереди. В конце сказки воспитатель обращается к Саше и Милене: «А вы согласны, что медвежата должны не ругаться, а поделиться друг с другом, или считать по очереди?» После ответа, воспитатель дает Саше недостающую палочку и продолжает занятие по плану, предварительно заинтересовав детей, например, так: «Давайте и мы поможем медвежатам посчитать».

Директор как коуч:

- Терпеливо прорабатывает с каждым человеком аспекты его деятельности.
- Постоянно извлекает и помогает извлекать уроки из различных ситуаций и общения с различными людьми.
- Не налагает никаких ограничений на действия сотрудников и всей команды.
- Концентрируется на повышении качества деятельности.
- Предана тем, с кем работает.
- Говорит «мы» и «нас», а не «вы» и «они».
- Подает окружающим пример для подражания.
- Отходит в тень и позволяет другим получать награды.
- Коуч помогает людям выполнить свою работу лучше, чем они это делают сейчас, развивает их навыки и уверенность в себе.

Попробуйте стать коучами – это интересно и полезно для всех.

**БАЛАБАҚША ЖАҒДАЙЫНДА
МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫ САУЫҚТЫРУ**

Г. Ш. Мұқашева

*«Балалардың өкпе ауруы интоксикациясының
«Санаторный» балалар бақшасы»*

МКҚК меңгерушісі

Меркі ауданы Жамбыл облысы

Білім мен тәрбие беру саласының алғашқы сатысы балабақшаларда дене тәрбиесі маңызды орын алады. Ол мектеп жасына дейінгі балалардың нығайтуға және өз беттерімен қимылдар жасай білуді үйретуге бағытталған. Баланың физикалық денсаулығының оның жалпы дамуына тікелей байланысты екені баршаға белгілі қағида. Сондықтан да, ҚР Мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандартының негізгі саласының бірі – «Денсаулық» деп белгіленген. Біздің балабақша арнайы ұйымдастырылған «Балалардың өкпе ауруы интоксикациясы» бойынша болғандықтан, мектеп алды мекеменің базистық оқу жоспарындағы «Денсаулық» саласына ерекше көңіл бөлінеді. Бұл саланың негізгі міндеті – «денсаулық» адамға табиғат сыйлаған ең маңызды құндылық екендігін балаға түсіндіру қажеттілігі.

«Денсаулық» — адамның жұмыс істеу қабілетінің, оның жеке басының, болашақтағы көңіл-күйінің ізгілігінің, қимылдық белсенділігінің және физикалық даму сапасының жоғары деңгейде болуының кепілі.

Осы міндеттерді баланың физикалық, психикалық, әлеуметтік жағдайының жайлылығын қамтамасыз ететін тұтас жүйе құру арқылы ғана шешуге болады. Сол тұрғыдан алғанда балабақша жұмысына денсаулық сақтау технологияларын енгізу керектігі заман талабы. Оқу-тәрбие үрдісін бала денсаулығына жүктеме болмайтындай, керісінше, оны нығайтуға көмектесетіндей етіп ұйымдастыру керек.

Балабақшаның жұмыс ерекшелігін ескере отырып, бала денсаулығын нығайту және қорғау мәселелері, мектеп алды балалардың физикалық дамуы – біздің мекеме жұмысының негізгі бағыты болып табылады.

Балабақшадағы жұмыс санитарлық-гигиеналық нормаларды сақтау, тамақтандыруды дұрыс ұйымдастыру, балаларды шынықтыру жүйесін, дене шынықтыру-сауықтыру іс-шараларын дамыту, балабақшада жайлы көңіл-күй жасау арқылы жүзеге асырылады. Балабақшадағы сауықтыру жұмысы бақша әкімшілігі және медбике тарапынан жүйелі бақылауда болады.

Оны орындау үшін бақша ұжымы балалардың өмірін қорғау, денсаулығын нығайтудың «Шымырстан» жүйесін жасады. Оның жұмысы 4 (төрт) бағытта: «Шынықтыру», «Емдеу – алдын алу», «Сауықтыру», «Ата-аналармен жұмыс» бойынша жүргізіледі.

Әр топта балаларды сауықтыру шараларының комплексі жасалған: күн тәртібін бұлжытпай орындау, жылу және жарық тәртібін сақтау, санитарлық-гигиеналық талаптарды орындау, оқу іс-әрекетін жүргізу, физикалық жүктемені таңдау, шынықтыру, гимнастиканың әр түрін (тыныс алу, ритмикалық, саусақпен ж.б.) орындау.

Балабақшадағы бала денсаулығын нығайту мақсатында арнайы шынықтырушы шаралар: сумен (денеге құю, душ), ауа және күн ванналары.

Балабақша жағдайына сәйкес шынықтырудың түрлі әдістері жүргізіледі: нүктелік, құрғақ массаж, ояну гимнастикасы, релаксация жаттығулары, т.б. Күз-қыс маусымында емдік шөптен жасалған тұнбалар пайдалану арқылы фитотерапия, ароматерапия жүргіземіз.

Бала денсаулығын нығайту жұмысының негізгі көрсеткішінің бірі – ұтымды тамақтандыруды ұйымдастыру. Бұл жұмыс – бала денсаулығының деңгейін анықтауға, аурудың алдын алуға, еңбекке және сабаққа ынтасын

арттыруға, физикалық және ойлау қабілетін дамытуға, қоршаған ортаға бейімделуге себепші.

Жыл бойы тамақ калориялығы нормаға сәйкес болды:

- нормаға сәйкес теңгерімделген төрт мезгілді тамақтандыру;
- екінші таңертеңгілік ас беру (сусындар, жеміс-жидек, қымыз);
- түскі және түстен кейінгі тамақтандыруға көкөніс және жеміс түрлерін енгізу.

Балалардың белсенді қимылдық әрекеттеріне ерекше көңіл бөлінеді. Топтарда қимылдық белсенділік кестесі жасалған, ұйымдастырылған дене шынықтыру сабақтарынан басқа күн тәртібінде балалардың жас ерекшеліктері мен жеке даму қасиеттеріне қарай өздігінен орындайтын қимылдық ойындар белгіленген.

Балалардың қызығушылық ой-өрісін дамыту, жаз маусымында бақшаға жаңа келген балалардың үйрену кезеңін жылдамдату үшін, олармен түрлі ермектік ойындар, шерулер, сахналық қойылымдар өткізіледі. «Құм күні» ойын-сауығы барысында балалар құмнан түрлі фигуралар, құрылыстар жасап, «Құм терапиясымен» айналысты. «Көңілді ойындар» апталығын өткізгенде балалар түрлі атрибуттармен қазақтың ұлттық ойындарын ойнап, жарыстарға қатысады.

Бала денсаулығын нығайту жұмысына жасалған сараптамаға сәйкес, балабақшада түрлі әдістер пайдаланудың бірнеше жылғы қорытындысының нәтижесінде жұкпалы аурулар жойылғанын, суық тиюден ауру саны төмендегенін және балалар негізгі қабілет, дағдыларды меңгергендігін көрсетті.

Таңертеңгі жаттығулар, дене шынықтыру сабақтары, күнделікті спорттық және таза ауадағы ұлттық қимылдық ойындар, ата-аналармен бірлесіп өткізген іс-шаралар балаларға дене бітімінің дұрыс қалыптасуына, шыдамдылық және өз-өзіне сенімді болуына, көңіл-күйінің көтеріңкі болып, белсенділік танытуына – дәстүрлі, дәстүрден тыс дене шынықтыру жабдықтарын тиімді пайдалану оң нәтижесін береді.

Жүйенің ата-аналармен жұмыс бағытында ақпараттық үгіт, көрмелер, кәсіптік кеңес, сауалнама, дөңгелек стол, конференциялар т.б. іс-шаралар тұрақты өткізіледі.

Оқыту-тәрбие барысында балаларға денсаулық сақтау технологияларын меңгерту олардың ойлау қабілеті, адамгершілік және эстетикалық сезімдері дамып, өз іс-әрекетіне, денсаулығына, шынықтыру шараларына саналы көзқарас қалыптастырады. Сонымен бірге, балаларда ұйымшылдық, қайырымдылық, мақсатты әрекеттер туындайды.

Тәрбиелеу, оқыту жүйесінде осы жұмыс түрлерінің сәйкестігіне кешенді көзқарас жан-жақты дамыған, дені сау азамат тәрбиелеуге себепші болады.

СЕРУЕН АРҚЫЛЫ МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ ҚОРШАҒАН ОРТА ТУРАЛЫ БІЛІМІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Э. Қ. Кәкібаева
«Балдырған» балалар
бақшасының меңгерушісі
Жамбыл облысы Меркі ауданы

Балабақша тәрбиеленушілерінің қоршаған орта туралы білімін серуен арқылы қалыптастыру қазіргі таңда балабақшадағы ұйымдастырылуға тиісті жұмыстардың бірі. Себебі, қоршаған орта бала үшін жаңа білім мен тәжірибенің көзі болып табылады. Мектепке дейінгі кезеңде білім қоршаған орта, табиғат жайында қарапайым ұғым беру арқылы баланың дүниетанымын қалыптастырудан басталады. Мектеп жасына дейінгі балалардың ой-өрісін кеңейтудің негізі — айналадағы қоршаған ортамен табиғат құбылыстарын бақылату. Қоғамдық өмір шындығын, табиғат құбылыстарын бақылатып, баланың таным, сезім қабілеттерін жетілдіру басты рөл атқарады.

Балабақшада серуенді ұйымдастыру жұмыстары балалардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятып, қоршаған ортаға қамқорлықпен қарауға тәрбиелейді. Айнала қоршаған дүниені, еңбек адамдарының тіршілігін бақылай отырып балаларды еңбекқорлыққа баулу, эстетикалық талғамдарын қалыптастырудың мәні зор.

Табиғаттың әсемдігін көріп, сезіне білу балалардың өмір тәжірибесін байытып, эстетикалық талғамын дамытады. Бала сәби шақтан бастап-ақ халықтың бай мұрасын бойына сіңіріп өссе, табиғаттың сан сырын, қоршаған ортаны қадірлеуге, қорғауға, сақтауға ынтасы зор болатыны белгілі. Бүгінгі күні адамзаттың алдында тұрған басты мақсаттардың бірі — өзімізді қоршаған табиғи ортадағы жан-жануарлар, өсімдік, өзен, су, ауа және орман тоғайларды қолдан келгенше табиғи күйінде сақтап, болашақ ұрпаққа қаз-қалпында қалдыра білу болып табылады. Оны іске асыру үшін балабақша табалдырығынан бастап балаларға экологиялық білім мен тәрбие беру керек. Ол үшін балабақшада ұйымдастырылатын

серуендер мен экскурсиялардың маңызы өте зор.

Балаларды өсіріп, тәрбиелеуде барлық салалардың маңызы көп, соның ішінде, балаларға табиғатты таныстыру маңызды рөл алады. Балалар күнделікті табиғатпен және түрлі жаңалықтармен кездеседі. Сондықтан да, табиғаттың сұлулығын, жаңалығын түсініп, жан-дүниесімен қабылдап және табиғатты сүйіп, қорғауды үйрету — әрбір тәрбиешінің басты міндеті болып табылады. Тәрбиеші балаларды серуенге алып шыққанда, қоршаған ортаның әрбір кереметін балаларға жеткізіп, олардың санасындағы алуан түрлі ойларын, қиялдарын оятып және оны одан әрі дамытуға тәрбиелеу қажет.

Балабақшада балалар серуенге ықыласпен жиналуы үшін тәрбиеші оның мазмұнын күні бұрын ойластырады, ойыншықтардың көмегімен немесе олардың немен айналысатыны туралы әңгімелесуі арқылы сәбилердің серуенге деген ынтасын туғызады. Егер серуендер мазмұнды да көңілді болса, балалар әдетте серуенге бар ынтасымен шығады.

Серуеннің ең негізгі бөлімі — ойын. Ал, балаларды серуенге шығаруда ең кемінде үш ойын ойналу керек. Күндізгі серуенге ойын таңдағанда, серуеннің алдындағы балалардың айналысқан қызметін есепке алу қажет. Тыныш оқу іс-әрекетінен кейін қозғалысы молдау ойын таңдау қажет. Серуеннің басында барлық топпен ойнау керек. Дене тәрбиесі және музыкалық сабақтарынан кейін қозғалысы орталау ойын жоспарлаған жөн. Ондай ойындарды серуеннің ортасында немесе аяғында ойнату қажет. Балалардың қозғалыс дағдыларын пысықтайтындай, дамитындай жаңа ойындарды жоспарлап жазып үйрету керек. Бір жыл бойы шамамен 10-15 жаңа ойындар

өткізу керек. Ойынды таңдау жыл мезгіліне, ауа райына, серуеннің өткізілу уақытына байланысты. Әрбір топта ойындар картотекасы болу керек. Осы компоненттердің бәрі серуенді қызықты және қанықты етеді. Серуенді ауа-райына, бақылайтын нысанға, өтілген сабақтарға байланысты әр түрлі жүйелілікте жүргізуге болады. Ең бастысы, серуеннің әрбір компоненті балалардың дене тәрбиесінің дамуына, денсаулықтарын шыңдауға, сонымен қатар көңіл-күйлерін көтеруге әсерін тигізеді.

Серуенде неғұрлым қимылды ойындар басты орын алады. Ойын тек көңіл көтеру ғана емес, сондай-ақ, оның көмегі арқылы жас балаларға қоршаған өмірді таныстыратын да тәсіл болып саналады. Негізінен балалар ойыны әр түрлі типтерге бөлінеді. Мәселен: дидактикалық, аулада ойналатын еркін ойындар, серуен, экскурсия кезінде ойналатын ойындар, табиғаттың табиғи материалымен ойналатын ойындар, рөлдік ойындар, т.б.

Мектепке дейінгі балалық шақ кезеңінде баланың танымдық дамуы қызығушылықпен қабылдайтын қарым-қатынастар арқылы қалыптасады. Әрбір жеке бала — қоршаған ортаның кішкентай зерттеушісі. Бала белсенді әрекеттерге талпынады. Сондықтан да, серуен арқылы бақылау мен зерттеу сияқты әдістер балаға неғұрлым жақын болып табылады. Топсеруен негізінен тәрбиешінің көмегімен атқарылатын іс-әрекет. Серуен барысында балалардың табиғатқа қызығушылықтарын арттыра отырып, бақылау жұмыстарын өткізу. Біріншіден, арнайы бағдарлама пайдалану оқу-тәрбие жұмысын жоспарлау кезінде жеңілдік туғызса, екіншіден, бақылауды жүргізуге қойылатын талаптар сақталады. Балалардың танымдық құзіреттілікті меңгеруі, бақылау нәтижесі тәрбиешінің қолданатын әдіс-тәсілдері мен бақылауды ұйымдастыруына тікелей байланысты болып келеді.

Қорыта келгенде, мектеп жасына дейінгі балалардың табиғат, қоршаған орта жайында білімдерін, сана сезімдерін дамытуда серуеннің алатын орны ерекше. Мектеп жасына дейінгі балаларды серуенге шығару табиғаттың маңыздылығын жас ерекшеліктеріне қарай сатылай түсіндіру, баланың ойлау қабілетін, сөздік қорын, тілін дамыту, адамгершілік қасиеттерін қалыптастыруда маңызды рөл атқарады. Біз күнделікті іс-әрекетімізде баланы өз туған өлкесінің табиғатын сүйуге, аялай білуге, қорғауға қызығушылығын арттыруға, жауапкершілігін күшейтуге, табиғатпен бірге өмір сүретінін сезінуге үйретуді мақсат тұтамыз. Осы орайда балабақша педагогтарына артылар жүктің ауыр екені сөзсіз.

ТЕАТРЛАНДЫРЫЛҒАН ҚОЙЫЛЫМДАР АРҚЫЛЫ БАЛАЛАРДЫҢ ТІЛІН ДАМУ

Б. А. Алдасугурова
«Балдырған» балалар
бақшасының тәрбиешісі
Жамбыл облысы Меркі ауданы

Театр әр балаға қуаныш, қызық, ұмытылмас әсер сыйлайды. Балалардың ой-қиялын, талғамын дамытады. Балалар тілін дамытуда, олардың өмірге деген көркемдік көзқарастарын қалыптастыруда театрландырылған қойылымдар ерекше рөл атқарады. Балалар кейіпкерлерді өздері ойнай отырып, олардың іс-әрекеттері мен мінез-құлықтарын береді және ойын арқылы тілдерін дамыта отырып, адамгершілік қасиеттері қалыптасады.

Сондықтан да, театр қойылымдары балабақша тәрбиеленушілері үшін маңызы зор. Балабақшаларда балалармен ертегілер, әдеби шығармалары рөлмен ойнау, қойылымдар қою жұмыстары жақсы жүргізілуде.

Қойылымдарға қажетті көрнекіліктер мен құрал-жабдықтарды дайындау кезінде (ширма, атрибуттар, костюмдар) пайдаланылады. Ертегілерді сахналау кезінде төмендегі нәтижеге қол жеткізіледі.

- Балалардың тілі дамиды;
- Сөздік қорлары толығады;
- Байланыстырып сөйлеуге дағдыланады;
- Дұрыс дыбыстау, мәнерлеп сөйлеу дағдылары қалыптасады;
- Театр өнеріне деген қызығушылықтары артады.

Театр әр балаға қуаныш, ұмытылмас әсер сыйлайды. Ш. Айманов «Театр — адамдарды туыстыратын шығармашылық отбасы, сахна өнері — тіл жетпес құдіретті өнер шындығын білу», — деген болатын. Барлық балалар театрды тамашалағанды жақсы көреді. Театрландырылған ойындар балалардың ой-өрісін кеңейтеді және әңгімеге араласуға, көрініс туралы ата-аналарына, жолдастарына әңгімелеп беруге итермелейді.

Бірінші сәбилер тобынан бастап, балалар тәрбиешінің көмегімен, кішігірім тақпақтарды, кіші сахна көріністерін ойнаса, екінші сәби тобында театрдың ойыншықтарын пайдалана отырып, одан әрі жалғастырады. Ересектер тобында театр іс-әрекетін өздері сахналайды.

Балалар театрының бірнеше түрлері бар. Театр түрлері:

- Қуыршақ театры;
- Саусақ театры;
- Көлеңке театры;
- Ойыншықтар театры.

Ең көп тараған түрі — қуыршақ театры.

Саусақ театры театр қуыршақтарының ішіндегі ең жеңілі.

Саусақ театрын оқу іс-әрекеттен тыс кезінде де, ас ішер алдында да қолдануға болады. Тамақ ішер кезде саусақ қуыршағы арқылы:

- Тамақ ішер кез келді,
- Сөйлемейміз, күлмейміз.
- Астан басқа өзгені

Көзімізге ілмейміз. (Астарың дәмді болсын)

Кіші топтан бастап, тақпақ пен қысқа өлеңдерді айтқызғанда көркем сөздер әсерлі естілу үшін үстел үстіндегі театрды, қысқа сахналық қойылымдарды қолдануға болады.

Саусақ театры: Балалар атрибуттарды саусақтарына киеді. Ертегінің мәтінін айта отырып саусақтарын қимылдатып сюжет жасайды.

Балалардың шығармашылық қабілеттерін, сөйлеу мәдениеті мен ой-өрісін, дүниетанымын жетілдіруде театр ойындары тиімді нәтиже береді.

Сондықтан да, баланың жан-жақты қалыптасуы үшін мектеп жасына дейінгі бүлдіршіндердің бойына жақсы, жағымды қасиеттерді сіңіре білу керек. Бала әр нәрсеге құмар, қызыққыш, ол өзінің айналасында болып жатқан өзгерісті, тамаша құбылыстарды сезінуге тырысады.

Қорыта келгенде, театр балалардың шығармашылық қабілеттерін жетілдіріп ғана қоймай, олардың өзара қарым-қатынасын, өнерге деген қызығушылықтарын арттырады. Сонымен бірге, сахнаға бейімделген балалардың бойында өзіне деген сенімі артып, алғашқы өзіне арналған қол шапалақтауларды сезіне алады. Театр — балалар үшін мереке, демалыс орны.

ФОРМИРОВАНИЕ У ДЕТЕЙ ОСОЗНАННОГО И БЕРЕЖНОГО ОТНОШЕНИЯ
К СОБСТВЕННОМУ ЗДОРОВЬЮ ЧЕРЕЗ ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ
ДЕТСКОГО САДА И СЕМЬИ

М. Шуталева, К.Мрек

Воспитатели ясли-сада

«Ашық Аспан»

г. Петропавловск

Охрана жизни и укрепление физического и психического здоровья детей – одна из основных задач дошкольного образования. Традиционно, системная работа по физическому воспитанию в дошкольной организации включает в себя ежедневную утреннюю гимнастику в соответствии с расписанием, организованную учебную деятельность по физкультуре в соответствии с организованной учебной деятельностью, комплексы бодрящей гимнастики, закаливающие процедуры, прогулки на свежем воздухе, спортивные праздники, развлечения. Вся эта работа помогает решению задачи оздоровления детей. Нынешняя программа образования по здоровьесбережению требует перемен в разработке эффективной комплексной системы формирования здоровья детей в соответствии с возрастными особенностями. Обоснование и внедрение в деятельность дошкольной организации системы неспецифической профилактики респираторных заболеваний, эффективные технологии в проведении оздоровительных мероприятий в условиях детского сада и семьи направлены на обеспечение укрепления здоровья детей. Нынешнее поколение родителей не всегда знает возрастные особенности в физическом развитии своего ребенка, а некоторые делают ставку больше на учебную деятельность.

В дошкольной организации используются здоровьесберегающие технологии, которые приносят огромную пользу для здоровья ребенка.

Нетрадиционные методы закаливания. Интенсивное закаливание подразумевает методы закаливания, при которых имеет место контакт обнаженного тела ребенка (или его части тела) со снегом, ледяной водой или воздухом отрицательной температуры.

Звуковое дыхание Лазарева. Цель: формирование физического здоровья на базе личностного (духовного) роста через дыхательно-эмоциональную деятельность с использованием музыки.

1) Эффект от выполнения ритмического звукового дыхания наступает лишь в том

случае, если дыхание выполняется в течение достаточно длительного времени (не менее 3 минут).

2) Ритмическое звуковое дыхание можно проводить как в покое, так и в ходьбе.

3) Рекомендуется проводить ритмическое звуковое дыхание наиболее интенсивно в осенне-весенний период.

4) Эффективное применение ритмического звукового дыхания при постельном режиме ребенка во время заболеваний.

5) Ритмическое звуковое дыхание может использоваться как способ коррекции психического состояния детей, например, во время организованной учебной деятельности.

Комплекс звукового дыхания направлен на стимуляцию обменных процессов в клетках за счет звуковой вибрации. Кроме того, звуковая вибрация позволяет улучшить микроциркуляцию в области легочных альвеол, стимулирует деятельность диафрагмы, улучшает дренаж мокроты, расслабляет мускулатуру бронхов, повышает эмоциональный тонус. Упражнения этого комплекса могут выполняться ежедневно. Релаксационная серия (шипящие) может выполняться как звуковая пауза между любыми видами физической нагрузки, а также перед сном. Следует особенно выделить звук «с», который обладает наибольшим расслабляющим свойством. При ларингитах произносятся только глухие согласные, чтобы не травмировать связочный аппарат. При произнесении длинных звуков желательнее тянуть их как можно дольше.

Лечебные игры Галанова. Цель: способствовать физическому и умственному развитию, формированию необходимых навыков, координации движений, ловкости и меткости. Правильно организованная двигательная активность помогает организму справиться с недугами и сформировать правильные навыки движения и дыхания благодаря многократным упражнениям. В картотеке игр Галанова (используемых в практической работе с детьми) подобраны разнообразные игры по каждому виду заболеваний: болезни дыхательной системы (при заболеваниях верхних дыхательных путей необходимо восстановить носовое дыхание);

респираторный аллергоз, бронхиальная астма, астматический бронхит; общие бронхолегочные заболевания; болезни сердечно-сосудистой системы; аномалии прикуса; нарушение осанки; плоскостопие; игры после перенесенных инфекционных заболеваний.

Общие рекомендации для проведения игр и критерии усталости организма: для ребенка во время болезни следует выбирать игры, не вызывающие большой психофизиологической нагрузки; продолжительность игры до 10-15 минут, при условии переключения с одной игры на другую с небольшими перерывами на отдых, музыкальными заставками и пением песенок, потешек; игры следует комбинировать и сочетать; желательно проводить игры по несколько раз в день (3-4 р); игровой материал должен быть ярким, голос ведущего заинтересовывающим и, может быть, даже интригующим (взрослый сам должен «включиться» в игру); следует учесть, что дети могут часто забывать и путать правила; необходимо проветрить комнату перед игрой, очистить нос от слизи, чтобы правильно осуществлять носовое дыхание. Особенно следует остановиться на способах регулирования нагрузки. Помните, что любая нагрузка гораздо полезнее ее отсутствия. Если вам и не удастся соблюдать режим занятий, то просто играйте чаще с детьми. Это самая лучшая форма выражения любви и заботы!

4. *Кинезиологическая гимнастика*
Кинезиология - это современное направление психотерапии, возникшее на стыке разных практик и дисциплин: телесно-ориентированной психотерапии, психодинамического подхода, психологии личности, общей психологии, психосоматической медицины, нейропсихологии, нейрофизиологии и физиологии движения. Цель: оздоровление и гармонизация, что достигается коррекцией любых обнаруженных нарушений с помощью как стандартных терапевтических техник, например, заимствованных из акупунктуры, так и кинезиологических подходов. С помощью кинезиологии можно избавиться от самых разнообразных проблем, таких, как сложности с обучением в школе у детей, неусидчивость, неумение быстро читать, грамотно писать и правильно считать, плохое поведение. Многие упражнения направлены на развитие одновременно физических и психофизиологических качеств, на сохранение здоровья детей, и профилактику отклонений в их развитии. Под влиянием кинезиологических тренировок в организме наступают положительные структурные изменения. И чем интенсивнее нагрузка, тем значительнее эти изменения. Упражнения развивают тело,

повышают стрессоустойчивость организма, синхронизируют работу полушарий, улучшают мыслительную деятельность, способствуют улучшению памяти и внимания, облегчают процесс чтения и письма. В результате повышается уровень эмоционального благополучия, улучшается зрительно-моторная координация, формируется пространственная ориентировка. Совершенствуется регулирующая и координирующая роль нервной системы.

5. *Точечный массаж*. Цель: профилактика простудных и других заболеваний, повышение жизненного тонуса у детей, привитие чувства ответственности за свое здоровье, уверенности в самостоятельном улучшении своего самочувствия. У человека на теле имеются особые точки, которые регулируют деятельность внутренних органов. Массаж этих точек повышает защитные силы организма в целом, а также слизистых оболочек носа, горла, бронхов. Под воздействием самомассажа организм и взрослого, и ребенка начинает лечить себя сам. Самомассаж делать несложно. Слегка следует надавливать на точку и делать круговые движения 9 раз по часовой стрелке и 9 раз против часовой стрелки. Лучше всего точечный массаж делать не только по утрам, но еще и днем (если есть такая возможность) и вечером, то есть не реже чем через каждые пять-шесть часов. Точечный самомассаж лица для детей, способствует предотвращению простудных заболеваний, позволяет научиться управлять мимикой лица. Самомассаж выполняется в игровой форме, имитируя работу скульптора. Дети вместе с педагогом учатся «лепить красивое лицо»: - выполняют поглаживание лба, щек, крыльев носа от центра к вискам, мягкое постукивание по коже, как бы уплотняя ее; - указательными пальцами делают надавливание на переносицу и точки над бровями с вращательными движениями по часовой стрелке, затем против нее по 5 раз; - затем проводят с усилием по бровям и «лепят» щипками брови по направлению к вискам. Можно задействовать точку между бровями «третий глаз»; - затем средними пальчиками поглаживают под глазами (по глазнице) по направлению от внешнего уголка во внутреннему. Делают акцент на точку на внешнем уголке и в центре глазницы, и легко проводят по верхнему веку по направлению к внешнему уголку глаз (глаза закрыты). Такими способами задействуют слизистую оболочку полости носа (решетчатых образований) и пазух лба, лобные отделы головного мозга, активизируя в них кровообращение, включая также глазное яблоко, для улучшения зрения

и стимулирования умственного развития; - указательными или средними пальцами легко надавливают на крылья носа, проводят их по переносице в сторону носовых пазух, легко подергивают и пощипывают себя за кончик носа. Этим задействуют передние и средние доли гипофиза, слизистые оболочки носа, гайморовых полостей, улучшая в них кровообращение; - затем нужно потереть ушную раковину и прижать точку возле козелка уха для положительного воздействия на орган слуха и вестибулярный аппарат.

Дыхательная гимнастика. Цель: проведение дыхательной гимнастики с детьми - это укрепление их здоровья. Значение такой гимнастики для общего физического развития дошколят велико, так как

- упражнения для органов дыхания помогают насытиться кислородом каждой клеточке организма ребенка;

- упражнения учат ребятшек управлять своим дыханием, что, в свою очередь, формирует умение управлять собой;

- правильное дыхание улучшает работу головного мозга, сердца и нервной системы ребёнка, дыхательной и пищеварительной системы организма, укрепляет общее состояние здоровья; - дыхательная гимнастика - отличная профилактика болезней органов дыхания.

Дыхательную гимнастику с детьми дошкольного возраста можно проводить дважды в течение 10-30 минут, и делать это лучше не ранее, чем через час после приема пищи. Важно, чтобы занятия были проведены в интересной детям игровой форме. Интересной будет дыхательная гимнастика с применением игрушек. Полезно выполнять упражнения на улице в тёплое время года, на свежем воздухе. Если занятия проводятся в помещении, то нужно предварительно проветривать его. Заниматься нужно в лёгкой одежде и при температуре воздуха не выше 17-20 С. Важно постоянно заниматься дыхательной гимнастикой с ребенком, так как результаты занятий будут видны только после продолжительного курса. Нагрузку можно увеличивать постепенно, увеличивая число повторений и усложняя упражнения.

Лечебная физкультура. Лечебная физическая культура - метод, использующий средства физической культуры с лечебно-профилактической целью для более быстрого и полноценного восстановления здоровья и предупреждения осложнений заболеваний. Действующим фактором лечебной физической культуры являются физические упражнения, то есть движения, специально организованные

(гимнастические, спортивно-прикладные, игровые) и применяемые в качестве неспецифического раздражителя с целью лечения или реабилитации, которые способствуют восстановлению не только физических, но и психических сил. При применении лечебной физической культуры необходимо соблюдать следующие правила тренировки: - индивидуализация (учет возраста, пола, характера течения заболевания); - системность (подбор упражнений и последовательность их применения); - регулярность (ежедневное или несколько раз в день применение упражнений на протяжении длительного времени); - длительность (многократное повторение упражнений во время занятия и в период реабилитации); - постепенность нарастания физической нагрузки в процессе реабилитационной работы (тренировки должны усложняться).

Физиотерапия - это метод лечения, в котором используются не химические факторы (лекарства), а физические: токи, магнитные поля, лазер, ультразвук. Организм человека - сложная система, которая обменивается с окружающей средой информацией, энергией и веществом, которая находится в органичном, подвижном равновесии с окружающим миром. Если равновесие нарушается, развиваются различные патологические процессы и хронические заболевания. Болезненные проявления - это крик организма о помощи, фактором, способствующим возникновению заболевания, может быть вирус или бактерия, химические или физическое воздействие, психо-эмоциональный конфликт. В этих случаях необходимо помочь организму повысить уровень защитно-приспособленных реакций. Польза физиотерапии в детском саду: - за счет широкого использования физиотерапии возможно уменьшить количество принимаемых медикаментов, снизить аллергическую настроенность организма детей, повысить иммунитет; - физиотерапевтические процедуры позволяют ускорить процесс выздоровления; - физиотерапия является профилактикой обострения хронических заболеваний, их частоты и длительности рецидивов.

9. *Витаминотерапия и фитолечение:* - поливитаминный фиточай по 50 мл после еды; - витамин В6 по 1 таблетке 1 раз в день; - сироп шиповника «Кудесник» по 1 столовой ложке 1 раз в день; - эликсир «Бодрость» (витамин С с глюкозой) по 0,05 г 1 раз в день; - дрожжевой напиток «Изюминка» по 50 мл 2 раза в неделю; - оксолиновая мазь «Чудесница» 2 раза в день; - аскорутин по 1 таблетке 1 раз в день; - целебная

пилюля «Растишка» (глюконат кальция) по 1 таблетке 1 раз в день; - капли «Крепыш» (элеутерококк) по 1 капле; - дрожжевой напиток «Изюминка» по 50 мл 2 раза в неделю; - гематоген «Целебный росточек» по 1 дольке 1 раз в день; - целебная пилюля «Здоровейка» (витамин В6) по 1 таблетке 1 раз в день; - гематоген «Целебный росточек» по 1 дольке 1 раз в день.

Музыкотерапия. В лечебных целях музыку применяют с давних времен, так как приятные эмоции, вызываемые мелодиями, повышают активность коры головного мозга, улучшают обмен веществ, стимулируют дыхание и кровообращение. Под музыку выстраивается ритмика организма, при которой физиологические реакции протекают наиболее эффективно. При умело подобранной мелодии снижается утомление, улучшается самочувствие. Различают основные формы музыкотерапии: рецептивную, активную, интегративную. Рецептивная музыкотерапия отличается тем, что ребенок, в процессе музыкотерапевтического сеанса не принимает в нем активного участия, а занимает позицию слушателя. Активные методы музыкотерапии основаны на активной работе с музыкальным материалом: инструментальная игра, пение. Интегративная музыкотерапия наряду с музыкой задействует возможности других видов искусства: рисование под музыку, пантомима, музыкально-подвижные игры, создание стихов, рисунков, рассказов после прослушивания музыки. В последнее время отмечается резкий рост числа детей с разными формами нарушений психо-эмоциональной сферы. В дошкольные организации приходит все больше детей с ярко выраженной гиперактивностью, психо-соматическими заболеваниями; дети порой бывают замкнутыми, тревожными, застенчивыми.

Музыкальная релаксация. Релаксация – глубокое мышечное расслабление, сопровождающееся снятием психического напряжения. Релаксация может быть как произвольной, так и произвольной, достигнутой в результате применения специальных психофизиологических техник. В процессе развития, воспитания и обучения дети получают огромное количество информации, которую им необходимо усвоить. Активная умственная деятельность и сопутствующие ей эмоциональные переживания создают излишнее возбуждение в нервной системе, которое, накапливаясь, ведет к напряжению мышц тела. Релаксация позволяет устранить беспокойство, возбуждение, скованность, восстанавливает силы, увеличивает запас энергии.

Психогимнастика – это специальные игры – задания на развитие, профилактику и коррекцию различных сторон психики детей. Цель: используя специальные игры – задания осуществлять развитие, профилактику и коррекцию различных сторон психики детей. Посредством различных физических упражнений и движений решаются задачи по формированию в детях способности к эмоционально-пластическому самовыражению, перевоплощению в игровой образ, развитию творческих возможностей, продуктивного воображения. Они способствуют нормализации и гармонизации общения с окружающим миром, воспитывают умение строить позитивные взаимоотношения: быть открытым и чутким, доброжелательным, понимать чувства других, искренне выражать собственные переживания, уметь справляться с жизненными трудностями, содействуют физическому, нервно-психическому, эмоционально-эстетическому, социальному развитию детей.

Самомассаж - это массаж, выполняемый самим ребёнком в игровой форме. Он улучшает кровообращение, помогает нормализовать работу внутренних органов, улучшить осанку. Он способствует не только физическому укреплению человека, но и оздоровлению его психики. Веселые стихи, яркие образы, обыгрывающие массажные движения, их простота, доступность, возможность использования в различной обстановке и в любое время. В физкультурно-оздоровительной работе важна организованная предметно-развивающая среда: - пособия и инвентарь; - уголок здоровья с информацией; - подборка художественной литературы; - иллюстрации о здоровом образе жизни; - подбор музыки. Это позволяет вести в группе целенаправленную работу по созданию представлений о здоровом образе жизни у детей и их родителей. Здоровый образ жизни не формируется с помощью отдельных мероприятий. Каждая минута пребывания ребенка в детском саду должна способствовать решению этой задачи, которая осуществляется в группе по следующим направлениям:

- 1) Привитие стойких культурно-гигиенических навыков;
- 2) Формирование элементарных представлений об окружающей среде;
- 3) Обучение уходу за своим телом, навыкам оказания элементарной помощи;
- 4) Формирование привычки ежедневных физкультурных упражнений;
- 5) Развитие представлений о строении собственного тела, назначении органов;
- 6) Формирование представлений о том, что

полезно и что вредно для организма;

7) Выработка у ребенка осознанного отношения к своему здоровью, умения определить свои состояние и ощущения;

8) Выработка знаний и умений действовать в опасных жизненных ситуациях.

Здоровьесберегающие образовательные технологии - это в первую очередь технологии воспитания валеологической культуры или культуры здоровья детей. Цель этих технологий - становление осознанного отношения ребенка к здоровью и жизни человека, накопление знаний о здоровье и развитие умения оберегать, поддерживать и сохранять его, обретение валеологической компетентности, позволяющей ребенку самостоятельно и эффективно решать задачи здорового образа жизни и безопасного поведения. Иными словами, важно достичь такого результата, чтобы дети, переступая порог «взрослой жизни», не только имели высокий потенциал здоровья, позволяющий вести здоровый образ жизни, но и имели багаж знаний, позволяющий им делать это правильно. Организованная учебная деятельность по физической культуре укрепляет организм и способствует повышению иммунитета. А присутствие музыки способствует улучшению психологического и физиологического состояния организма ребенка. С уверенностью можно сказать, что ни одна, даже самая лучшая инновационная здоровьесберегающая технология не сможет дать полноценных результатов, если она не реализуется в содружестве с семьями воспитанников. Необходимо повышать психолого-педагогическую компетентность родителей, в том числе в вопросах укрепления здоровья детей, включать их в процесс активного взаимодействия с дошкольной организацией. Большую роль играет в этом наглядная агитация. Организация выставки рисунков детей совместно с родителями «Моя семья - моя радость», составление альбомов о спортивных достижениях семьи, фотоконкурсы «Я и моя семья», «Мы – спортивная семья». Выпуск газет - одна из форм пропаганды здорового образа жизни. Наглядные стенды знакомят родителей с жизнью группы, с Конвенцией о правах ребенка, с возрастными физиологическими особенностями детей. Педагогами проводятся индивидуальные консультации для родителей: родительское собрание «Задачи физического воспитания детей», консультации «Режим дня для здоровья ребенка», «Подготовка одежды к занятиям физической культуре в зале и на воздухе», «Утренняя гимнастика», «Физическое воспитание ребенка в семье», «Здоровый образ жизни в семье - залог здоровья ребенка», совместные спортивные праздники.

Проводимая физкультурно-оздоровительная работа позволяет привлечь родителей к вопросам оздоровления детского организма в течение всего пребывания ребенка в дошкольной организации. Немаловажную роль играет подключение родителей в изготовлении пособий для организованной учебной деятельности по физической культуре. Помощь родителей в изготовлении массажных дорожек. Применение в работе здоровьесберегающих педагогических технологий повышает результативность воспитательно-образовательного процесса, формирует у педагогов и родителей ценностные ориентации, направленные на сохранение и укрепление здоровья воспитанников, а у ребёнка - стойкую мотивацию на здоровый образ жизни. Особенность используемых нами форм работы заключается в том, что они носят не только консультативную, но и практическую направленность и являются системными мероприятиями с участием родителей, воспитателей и детей. Можно сделать следующий вывод, что здоровье детей зависит не только от физических особенностей, но и от условий жизни, санитарной грамотности и гигиенической культуры родителей. Ни одна, даже самая лучшая физкультурно-оздоровительная программа не сможет дать хороших результатов, если она не решается совместно с семьей. Таким образом, инновационные здоровьесберегающие технологии можно рассматривать как одну из самых перспективных систем 21-го века и как совокупность методов и приемов организации обучения дошкольников без ущерба для их здоровья. Сотрудничество детского сада и семьи – это забота о здоровье дошкольника. Здоровье детей зависит не только от физических особенностей, но и от уровня развития здравоохранения, санитарной грамотности и экологической ситуации в стране. Здоровье ребенка должно оцениваться в единстве с окружающей средой и адаптационными возможностями организма. Поэтому работу по полноценному физическому развитию и укреплению здоровья детей, без сомнения, должны осуществлять семья и дошкольная организация совместно.

Литература

1. Общение детей в детском саду и семье / Под ред. Т.А. Репиной, Р.Б. Стеркиной; Науч.-исслед. ин-т дошкольного воспитания Акад. пед. наук СССР. - М.: Педагогика, 1990.
2. Дружинин В.Н. Психология семьи – М., 1996
3. Лисина М.И. Развитие познавательной активности детей в ходе общения со взрослыми и сверстниками // Вопросы психологии. - 1982. - № 4.

ҰРПАҚ ТӘРБИЕСІ – ЕЛ МҰРАТЫ

Ә.Айтқалиева

№34 «Балбұлақ»

бөбекжайының директоры

Батыс Қазақстан облысы

(2014 жылы тамыз айында Облыстық тілдер басқармасының ұйымдастырған «Ең үздік қалалық балабақша-2014» байқауының бас жүлдесін жеңіп алған мерекелік іс-шараның сценарийі)

Мақсаты: Мектеп жасына дейінгі балаларға мемлекеттік тілдің маңызы, қоғамдағы рөлі туралы түсінік бере отырып, тілге деген қызығушылығын ояту. Отан сүйгіштік қасиеттерін арттыру, мемлекеттік тіл мәртебесін көтеру. Қазақ ұлттық асыл қасиеттер мен салт-дәстүрлерді жас ұрпаққа насихаттау.

(Бөбекжай ауласында алты қанат киіз үй тігілген, оң жанында ошақ, самаурын қайнатып, қазақ киімін киген әже отырады, сол жағында жайылымда қойлар жайылып жүр, трактор прицепімен аулада орналасқан, прицеп үстінде қазақ киімін киген жастар «Балбырауын» күйін ойнауда. Балабақша қызметкерлері мен балалары түгелдей қазақ киімін киген, бір топ бала асық ойнап отырса, екінші топтың балалары ән шырқап, ал үшінші топтың балалары қыз қуу ойынын тамашалап отыр, қалғандары алтыбақан тебуде, оқиға ауылдағы ауылдың үлкені Болат ағай мен Әйгерім әжейдің үйінде болады).

Балабақшаның ата-аналары, аталары мен әжелері, балалар қонаққа шақырылды.

Жүргізуші

Тыңдаңыздар, тыңдаңыздар!

Бақшамызда той болады.

Оу, жиналған халайық, әлеумет!

Баршаңызға сый құрмет!

Тіл мәртебесін асқақтатар,

Думан болар керемет!

1-бала

Сәлеметсіздер ме, құрметті қонақтар!

Қадірменді аталар мен әжелер!

2-бала

Ағайлар мен апайлар!

Сіздерді көргенімізге өте қуаныштымыз!

Би: «Тұмар» (1-сурет)

Жүргізуші

Бүгінгі бақшамыздағы «Халық ауыз әдебиетіне саяхат» бағдарламасына қош келдіңіздер! Адамдық мұратқа жеткізетін ана тілі мен ата дәстүрі.

Бүгінгі күн ерекше күн, ерек күн, Сәбилердің күлкісі де бөлек тым.

Бүгінгі күн ата-ананың үміті Шаттық тойы былдырлаған бөбектің

Сезіне алған олардың да пәк күнінін

Бір біз үшін бүгінгі күн тәтті күн Шақырамыз, қуаныштан дәм татып,

Бөлісіңіз балашақтың шаттығын.

Ән: «Елге сәлем»

(осы кезде Болат ағай мен Әйгерім әженің шаңырағындағы жас келін қонақтарға көже әкеліп береді. Әйгерім әже келінін қонақтарға таныстырады)

Әйгерім әжесі

Мынау біздің кенже ұлымның келіншегі, құдай қалап, сәтін салса немерелі болғалы отырған жайымыз бар. Келінімнің қолынан ақтан дәм тата отырыңыздар. (келін шығып кетеді)

Жүргізуші

Балабақшамыздың «Айналайын» ортаңғы тобы қыздарының орындауында «Қазақ» биін қабыл алыңыздар.

(осы кезде атқа мінген бозбала атпен шауып келеді)

- Сүйінші, сүйінші дүниеге ұл келді! Ата сүйінші!

Болат ата

Ой, жарадың, бәрекелді,

сүйіншіңе қорадан қошақан таңдап ал.

Әйгерім әже

Біз немерелі болдық, жақсы жаңалық! Алла дендеріне саулық беріп, бауы берік болсын, аумин! Мына отырған барша халыққа шашу таратылсын! (қонақтардың барлығы тілеулерін айтып, құттықтайды)

Би: «Шашу» (2-сурет)

Жүргізуші

Жаңа туған баланы бесікке салу, азан шақырып атын қою – ізгі дәстүр. Қазақ оны тойға ұластырады. Баланың Шілдехана тойына қош келдіңіздер!

(келін баланы әкеледі, атасы, әжесі, әкесі, анасы, енесі, қонақтар құтты болсын айтып, сәбиге ат қою рәсіміне кіріседі)

Ән: «Шілдехана бесік той»

Жүргізуші

Балаға ат қою – қазақта аса салтанатты жағдай. Әдемі, атақты, құрметті адамдардың атын қоюға тырысады. Сол атқа лайықты болуын қалайды. Атты сыйлы, құрметті адамдарға қойғызады.

(Болат ата «Ат қою» рәсімін, қонаққа келген Зейнеден ағайға жолдайды және немересінің есімін үлкен ер жүрек Отанын қорғайтын азамат болсын деп, «Ерсұлтан» деп қоюын өтінеді, барлық жоралғысын жасайды, батасын береді)

Жүргізуші

Биесі құлындап, сиыры бұзауласса да ырымын жасайтын, той, думаншыл қазақ сәбиді бесікке салғанда да аянып қалмай, ұлан-асыр той жасаған. Бесікті арнайы шеберге сапалы ағаштардан дайындатқан. Сәбиді бесікке салу құқына ел жұртына аяулы, ұрпақты, беделді бәйбіше ие болған.

Басталыпты өмірдің көші, міне, Бөлейікші бөбекті бесігіне.

Салт-дәстүрін ұлтының біліп өссін,

Жігіт болсын лайықты есіміне!

(«Бесікке салу» рәсімін, нағашы әжесі Рысқанымға ұсынылады, балаларға тыштырма таратылып сәбиді бесікке салады, баланың анасы Гүлназ сәбиді бесікке сала отырып, сәбиіне «Бесік жырын шырқайды» (3-сурет)

Би: «Гүлдер»

Жүргізуші

Біз қазақ халқы әулет дәстүрін кастерлеп, дәстүрлік мұраларды насихаттап жүрген халықпыз.

Дәстүрдің озығы бар, тозығы бар, Өткеннен бізге жеткен асылы бар Сәбидің кейбір кезін қызықтайтын,

Қазақта «Тұсау кесу рәсімі» бар!

- Оу, ағайын, жамағат ұлдарыңыз бесіктен шығып, еңбектеуден өтіп, қаз-қаз жүре бастады. Өз аяғымен туған жердің топырағын басып, із түсіреді. Ұядан өз қанатымен қалықтап ұшқан балапандай бала да ең алғашқы тіршілігін бастайды. Мұны ежелден түсінген қазақ баласының келешегіне ақ жол тілеп, тұсау кесер рәсімін жасайды. Бұл да айтулы мереке, дәулетті адамдар көкпар да тартқызып, соңын думанды тойға ұластырады. Жиналған көпшіліктің арасынан жүрісі жылдам, қимылы ширақ, іске епті адам таңдап алынып, баланың тұсауын кесуді соған тапсырады. («Тұсау кесу рәсімі» көрсетіледі) (4-сурет)

Анасы Гүлназ

Күлгенің де той сенің,
Жүргенің де той сенің,
Қызықтасын халайық,
Тұсау кескен бұл күнін.

Би: «Балауса»

Жүргізуші

Бала, бала-бал ғұмыр,
Құтты болсын сүндеті,
Қуанышты мәңгі жыр,
Ол Мұхаммед үмбеті,
Отырады сүндетке,
Орындалды ойдағы,
Жігіттіктің алды бұл.
Ата-ананың міндеті.
Дәстүріміз бел алды,
Мұсылмандық иманың,
Елдің ісі оңалды.
Екендігін біл жаным.
Өтеліпті парызы,
Той жасапты ағайын,
Жасалыпты жоралғы.
Шашып барлық жиғанын.
Өмірдің бір белесі,
Мұсылмандық жөні осы,
Қуанып жүр әкесі,
Көкке жетіп төбесі.
Аман-есен жетейік
Тойларына келесі
Ерсұлтан тез ер жетіп, күн сайын,
ай сайын өсіп ер жетіп, сүндетке

отыратын жасқа жетіп, мектепке барып, үлгілі оқушы атаныпты.

Жүргізуші

Қуаныштарыңыз қуанышқа ұлассын деген ниетпен, бүгінгі тойға айтыскер ақындарымыз да келіп қалыпты. Солардың өнерлерін тамашалайық!

(балалардың орындауында қыздар мен жігіттер айтысы) (5,6-сурет)

Ұл балалар

Ата-баба дәстүрін,
Үйренуден қашпаймыз.
Айтыс десе тіс қышып,
Қыздар іздей бастаймыз.

Қыз балалар

Біржан болып сен шықсаң,
Ақын Сара мен болам.
Сәйгүлік боп сен шықсаң,
Аққу құсың мен болам.

Ұл балалар

Біздің топтың ұлдары,
Шеттерінен ақылды-ақ!
Жұмбақ-мақал сайыста,
Айтып берді тақылдап.

Қыз балалар

Үй жабдығын сайысқа,
Біздің қыздар сәндейді.
Қонақ күтіп ән салды,
Ұлдарынан кем бе еді.
Ұл балалар
Әділ сөзді жақтаймын,
Ойдан шықсаң мақтаймын.
Лағындай еліктің,
Сендей құрбы таппаймын.

Қыз балалар

Мен де әдептен аспаймын,
Достығыңнан қашпаймын.
Қандай ақын болсаңда,
Жеңілемін деп саспаймын.

Жүргізуші

Тойымызды одан әрі ойынмен қыздыратүсейік. Осындай думанды тойларды қазақтың ұлттық ойындары да көп ойнатылған

Ойын: «Арқан тартыс»

Жүргізуші

Уа, халайық, халайық,
Мұнда назар салайық
Ел дәстүрін сақтамақ
Ел намысын қорғамақ,
Ерсұлтан шықсын ортаға!

Анасы

Атасының баласы сегіз қырлы,
бір сырлы, қандай өнері бар екен?

Ерсұлтанның орындауында ән:
«Ана тілім тұғырым»

Жүргізуші

Күн артынан күн санап,
Ерсұлтан ұлың тұлымы желбіреп,
қатарының алды болып, мектеп бітіріп,
Отан қорғайтын жасқа жетіп,
үлкендердің батасын алып,
Отан алдындағы борышын адал атқарып,
туған жеріне оралады.
(Ерсұлтан отбасына аман есен келіп қауышады) (7-сурет)

Ән: «Сарбаздар»

Жүргізуші

Қазақтың тойы тойға ұлассын,
ағайын!

(Ауыл болып, Ерсұлтанды қарсы алып, баталарын беріп, үлкен той жасайды, барлық қонақтар киіз үйге шақырылады.)

1-сурет. «Тұмар» биі

2-сурет. «Шашу» биі

3-сурет. «Бесікке салу» рәсімі

4-сурет. «Тұсау кесу» рәсімі

5-6-сурет. Қыздар мен ұлдар айтысы

7-сурет. Елге оралу көрінісі

**АСТАНА ҚАЛАСЫ №37 «АРМАН» БАЛАБАҚШАСЫ –
ҮЗДІК МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ ҰЙЫМДАР ҚАТАРЫНДА**

МЕҢГЕРУШІСІ РЭЗИЯ ЕЛТАЙҚЫЗЫ ӘБДРАХМАНОВА

**23 маусым 2016 жылы Астана қаласында
ҚР Білім және ғылым министрлігі «Мектепке дейінгі
балалық шақ» РО ұйымдастыруымен өткен
«Мектепке дейінгі ұйымдарда замануи әдістер
мен технологияларды қолданудың жаңа үрдістері»
халықаралық ғылыми-практикалық конференциясында
балабақша тәрбиешілері қатысушыларға
шеберлік сағаттар өткізді**

**МУЗЫКАЛЫҚ ЖЕТЕКШІ
ИРИНА СЕРГЕЕВНА ШЭ**

Бейнелеу жетекшісі
Күзембаева Мерuert
Әбдікерімқызы

Хореограф Бикенова Әлия Шынәділқызы

АСТАНА ҚАЛАСЫ №37 «АРМАН» БАЛАБАҚШАСЫ

Сурет
терапиясы

Ертегі
терапиясы

www.rc-dp.kz
«МЕКТЕПКЕ ДЕЙІНГІ БАЛАЛЫҚ ШАҚ» РММ
АСТАНА ҚАЛАСЫ, VIP-ҚАЛАШЫҒЫ, 3
ТЕЛ. 29 68 29, E-MAIL: rcdp_info@mail.ru

